

MYKOLOGICKÉ

LISTY

110

Časopis
České vědecké společnosti pro mykologii
Praha 2010
ISSN 1213-5887

OBSAH / CONTENTS

Antonín V. a Tomšovský M.:

Klíč k určování našich druhů václavek (*Armillaria*) s poznámkami k jednotlivým druhům

A key to *Armillaria* species in the Czech Republic with remarks to each taxon 1

Kotlaba F.:

Bohatý výskyt škrobnatce terčovitého – *Aleurodiscus disciformis* (*Corticiaceae*) na javoru mléči

Rich occurrence of *Aleurodiscus disciformis* (*Corticiaceae*) on *Acer platanoides* 7

Jindřich O.:

Neolecta vitellina v České republice

Neolecta vitellina in the Czech Republic 10

Novotný D.:

Srovnání rychlosti růstu *Colletotrichum acutatum* na bramborovo-dextrózového agaru od různých výrobců

Comparison of the growth rate of *Colletotrichum acutatum* cultivated on potato–dextrose agar produced by different companies 13

Dvořák D. a Novotný D.:

Přehled druhů nalezených během 9. setkání mladých mykologů v Uhřínově v Orlických horách

List of species collected during the 9th meeting of young mycologists in Uhřínov in the Orlické hory Mts. 18

Novotný D.:

Dvě výročí A. C. J. Cordy (1809–1849)

Two anniversaries of A.C.J. Corda (1809–1849) 29

Výročí členů ČVSM

Anniversaries of Society members 32

[Pokračování obsahu na zadní vnitřní straně obálky]

[Contents continue on the inside back cover]

Zprávy o akcích (T. Májek T.: 10. setkání mladých mykologů; Přednášky brněnské pobočky ČVSM v roce 2010)	
Information on activities (T. Májek: 10 th Meeting of Young Mycologists; Public lectures of the Society, Brno branch, in 2010)	32
Zprávy z výboru ČVSM	
Information from the Board of the Society	35

Fotografie na přední straně:

Smrčenka žlutková – *Neolecta vitellina* (Bres.) Korf et J. K. Rogers.
Moravskoslezské Beskydy, Bílá. Foto 19.6.2009 O. Jindřich.
(k článku na str. 10)

MYKOLOGICKÉ LISTY č. 110 – Časopis České vědecké společnosti pro mykologii, Praha. – Vycházejí 4x ročně v nepravidelných lhůtách a rozsahu. – Číslo sestavil a k tisku připravil dr. V. Antonín (Moravské zemské muzeum v Brně, botanické odd., Zelný trh 6, 659 37 Brno; vantoin@zmz.cz). Vyšlo v únoru 2010.
Redakční rada: dr. V. Antonín, CSc., Mgr. D. Dvořák, dr. J. Holec, dr. F. Kotlaba, CSc., dr. L. Marvanová, CSc., dr. D. Novotný, PhD. a prom. biol. Z. Pouzar, CSc.
Internetová adresa: www.natur.cuni.cz/cvsm/cestina.htm.
Administraci zajišťuje ČVSM, P.O. Box 106, 111 21 Praha 1 – sem, prosím, hlase veškeré změny adresy, objednávky a záležitosti týkající se předplatného. Předplatné na rok 2010 je pro členy ČVSM zahrnuto v členském příspěvku; pro nečleny činí 300,- Kč.
ISSN 1213-5887

Václavka severská – *Armillaria borealis*. Žďárské vrchy, NPR Ransko, tlející pařez smrku, 1.IX.2005 foto V. Antonín (k článku na str. 1).

Závojenka šedohnědá – *Entoloma cf. porphyrophaeum*. Tisovec u Uhřinova v Orlických horách, 19.X.2008 foto D. Dvořák (k článku na str. 18).

STUDIUM HUB ROSTOUČÍCH U NÁS

KLÍČ K URČOVÁNÍ NAŠICH DRUHŮ VÁCLAVEK (*ARMILLARIA*) S POZNÁMKAMI K JEDNOTLIVÝM DRUHŮM

Vladimír Antonín a Michal Tomšovský

Rod václavka (*Armillaria*) představuje u nás malý rod pouze se sedmi, dvěma bezprstennými a pěti prstenatými druhy. Jejich určování je však dosti obtížné, zejména ve skupině *A. cepistipes/gallica*, zatímco druhy *A. socialis*, *A. ectypa*, *A. ostoyae*, *A. mellea* a do značné míry i *A. borealis* jsou makroskopicky od sebe odlišitelné. Autoři publikují klíč vytvořený na základě několikaletého podrobného studia václavek ve střední Evropě. Ke každému druhu jsou připojeny taxonomické a ekologické poznámky.

Rod *Armillaria* (Fr.) Staude – václavka – je sice malým, ale na určování dosti obtížným rodem zastoupeným u nás pouze sedmi druhy – dvěma bezprstennými (podrod *Desarmillaria*) a pěti prstenatými (podrod *Armillaria*). Je to způsobeno do značné míry proměnlivostí a prolínáním znaků zejména u některých druhů. Určování je vždy otázkou kombinace nejrůznějších znaků, ale i přesto (zejména u druhů *A. cepistipes* a *A. gallica*) nemusíme vždy dojít ke správnému výsledku. K určování také potřebujeme mít mladé a středněvěké plodnice; podle starých plodnic jsou václavky většinou neurčitelné.

K výrazným změnám došlo také v systematickém postavení václavek. Podle klasického, ještě před několika lety používaného systému (např. Singer 1986) byly václavky tradičně řazeny do čeledi *Tricholomataceae*. Použitím molekulárních metod bylo však zjištěno, že patří – společně např. s rody *Xerula*, *Gloiocephala* nebo sekcí *Epiphylli* rodu *Marasmius* – do čeledi *Physalacriaceae* (např. Antonín et al. 2009a, Matheny et al. 2006, Moncalvo et al. 2002).

První z autorů se o sestavení klíče k určování václavek již jednou pokusil (Antonín 1982). Klíč publikovaný v tomto článku je výsledkem několikaletého studia středoevropských druhů v rámci projektu GAČR, v rámci kterého byly použity nejen klasické makro- a mikromorfologické, ale rovněž molekulární metody. Autoři věří, že bude našim mykologům při určování václavek užitečný a přínosný. Podrobný přehled hostitelů jednotlivých našich druhů na jižní Moravě publikoval Jankovský (2003).

1 Prsten na třeni chybí	2
1* Prsten na třeni vyvinut	3

- 2 Plodnice mohutné, rostoucí v trsech; šupiny na povrchu klobouku vláknitě plstnaté, vytrvávající na jeho středě; roste na pařezech a bázích živých i odumřelých kmenů zejména dubů, v nejteplejších oblastech *A. socialis*
- 2* Plodnice menší, jednotlivé nebo ve skupinách; šupiny na povrchu klobouku přitisklé, dosti nenápadné; roste na podmáčených loukách a na rašeliníštích *A. ectypa*
- 3 Prsten výrazně blanitý, obvykle žlutý; bazidie vždy bez bazálních přezek; šupiny na klobouku z dlouhých, úzkých, často rozvětvených článků, 60–300 × 5,0–23 μm, terminální buňky s nasazenou špičkou nebo zobánkaté; plodnice v bohatých svazcích; klobouk v mládí až olivově černý, pak (olivově) žlutý, žlutohnědý až bělavý; šupinky na klobouku velice jemné, často zdánlivě chybějící (klobouk vypadá jako lysý); třeh válcovitý až větvenovitý, na bázi často ztenčený; roste (téměř) vždy na listnácích *A. mellea*
- 3* Prsten vatovitý, vláknitý, vláknitě blanitý nebo tence blanitý; bazidie vždy s bazálními přezkami; šupiny na klobouku z elipsoidních až válcovitých, do 170 μm dlouhých článků s kuželovitými, elipsoidními až válcovitými terminálními buňkami; plodnice jednotlivě nebo v trsech; klobouk hnědý, červenohnědý, růžově nebo fialově hnědý, šedý, někdy i modrošedý; šupiny na klobouku (alespoň na středě) vždy výrazné; třeh válcovitý až kyjovitý, na bázi obvykle ztlustlý; růst na listnácích i jehličnanech **4**
- 4 Klobouk červenohnědý až fialově hnědý; šupiny mohutné, často pyramidální, tmavohnědé až černohnědé, ± vytrvávající na celém klobouku; prsten tlustý, vatovitý, na průřezu trojúhelníkovitý, se dvěma ostřemi; zbytky vela na třeni hojné, výrazné, vatovité; roste zejména na jehličnanech (smrk), méně často i na listnácích (buk) *A. ostoyae*
- 4* Klobouk světle nebo tmavě hnědý, růžově hnědý, černohnědý až masově hnědý (ale někdy celý modravě šedohnědý), na okraji někdy až bělavý; šupiny vláknité až pyramidální, ale na okraji vždy ± brzy olýsávající a výrazné jen na středě a kolem něj; prsten blanitý, tence blanitý až vláknitý (vláknitě blanitý); zbytky vela na třeni řídké nebo hojné, ale vláknité nebo vláknitě plstnaté **5**
- 5 Prsten blanitý, bílý, se žlutookrovými zbytky univerzálního vela; šupiny na středě klobouku pyramidální, k okraji jednotlivé, přitisklé až vztyčené, tmavohnědé až žlutohnědé; třeh válcovitý, na bázi mírně kyjovitý s řídkými zbytky vela; výtrusy široké, 7,0–12 × 6,0–8,5 μm; šupiny na klobouku z 15–170 × 6,0–38 μm velkých článků; roste převážně na smrcích, vzácněji i na listnácích *A. borealis*
- 5* Prsten vláknitý až tence vláknitě blanitý; šupiny na klobouku na středě vláknité až plstnaté, často ve vztyčených skupinách nebo dlouze vláknité; třeh válcovitý a na bázi obvykle výrazně kyjovitý až hlízovitý, s řídkými až četnými zbytky

- vela; výtrusy užší, jen 4,5–6 μm široké; šupiny na klobouku z článků pouze 10–125 μm dlouhých 6
- 6 Šupiny na klobouku dlouze vláknité, na středu až pyramidální, k okraji jednotlivé, tmavohnědé, šedohnědé, žlutavé až bělavé, brzy na okraji olýsávající; klobouk světle nebo tmavě, někdy až růžově hnědý, na okraji vybledající až do bělavé; prsten se při otevírání klobouku trhá často hvězdovitě (ale není to pravidlem); zbytky vela na třeni dosti hojné, vláknité nebo vláknitě plstnaté; roste na dubech, habrech, méně často dalších listnáčích, vzácně na jehličnanech
..... *A. gallica*
- 6* Šupiny na klobouku na středu vláknité až plstnaté, často ve vztyčených skupinách, tmavohnědé až hnědé, šedohnědé, vzácně žlutavé; velice brzy snadno kromě středu olýsávající (středové „očko“); klobouk podobně zbarvený, někdy však celý modravě šedohnědý (viz poznámky); prsten se při otevírání klobouku obvykle trhá nepravidelně; zbytky vela na třeni řídké, vláknité; roste nejčastěji na bucích a smrcích, méně často na jedlích, jasaněch, olších a břízách
..... *A. cepistipes*

Poznámky k jednotlivým druhům:

Ukazuje se, že druhy *A. socialis*, *A. ectypa* (podrod *Desarmillaria*), *A. ostoyae*, *A. mellea* a do značné míry i *A. borealis* (podrod *Armillaria*) jsou od sebe makroskopicky odlišitelné. Velkým problémem však je dvojice druhů *A. cepistipes* a *A. gallica*, které někdy nelze jen s použitím makroskopických znaků vůbec odlišit.

podrod *Desarmillaria* Herink – druhy bez prstenu na třeni

Armillaria socialis (DC.: Fr.) Fayod – václavka bezprstenná

Teplomilný druh rostoucí především na dubech. Ve střední Evropě má dvě stanoviště – lužní lesy a teplomilné doubravy. U nás roste jen na jižní a střední Moravě, ale hojnější je pouze v jihomoravských luzích. Někdy bývá uváděn pod jménem *A. tabescens* (Scop.) Emel. Správným jménem je však *A. socialis*, protože jméno *Agaricus socialis* DC. 1815 bylo sankcionováno Friesem (Fries 1821), na rozdíl od *Agaricus tabescens* Scop. 1772 (Antonín et al. 2006).

Armillaria ectypa (Fr.) Emel – václavka bažinná

Velice vzácný druh, v ČR donedávna s jedinou známou recentní lokalitou – NPR Ruda v CHKO Třeboňsko, kde však byla poprvé a naposledy sbírána v roce

1997 F. Kotlabou jediná plodnice. V roce 2009 byla překvapivě nalezena na Českomoravské vrchovině (rezervace V Lísovech u Horní Vilímče). Historicky nejbohatší lokalita – okolí Pilského rybníka nedaleko Žďáru nad Sázavou, kde se vyskytovala v 50. a 60. letech minulého století ve velkém množství – byla zničena.

podrod *Armillaria* – druhy s prstenem na třeni

Armillaria mellea (Vahl: Fr.) P. Kumm. – václavka obecná (žlutá)

Druh svými makroskopickými i mikroskopickými znaky velice nápadný a snadno poznatelný. Jeho nápadnou vlastností je rovněž silný nepříjemný pach přirovnávaný ke zralému sýru camembert. Je to teplomilný druh rostoucí u nás v teplých oblastech státu; nejhojnější je na jižní Moravě (Antonín 1988). Roste výhradně na listnácích, u nás především na dubech, habrech a ovocných stromech (méně často též na javorech, jasanech a ořešácích; Jankovský 2003); jeden neověřený nález je uváděn ze zahrady na pařezu zeravu (*Thuja*), nicméně v jižní Evropě byl výskyt na jehličnanech potvrzen.

Armillaria ostoyae (Romagn.) Herink – václavka smrková

Druh poznatelný zejména podle obvykle vytrvávajících, tmavých, pyramidálních šupin na klobouku, bohatého vatovitého, v mládí na průřezu až trojúhelníkovitého prstenu a bohatých vatovitých zbytků vela na třeni. Je naší nejběžnější václavkou rostoucí na smrku, zejména v kulturních smrčinách v nižších polohách. Vážný, hospodářsky významný parazit. V poslední době výskyt druhu souvisí s odumíráním oslabených mladých, asi 50–60letých smrčin např. na Opavsku nebo Českomoravské vrchovině. Roste převážně na jehličnanech (druhy rodů *Abies*, *Cryptomeria*, *Chamaecyparis*, *Juniperus*, *Picea*, *Pinus*, *Pseudotsuga* a *Thuja*), méně často na listnácích (*Betula*, *Carpinus*, *Fagus*, *Castanea*, *Quercus* a *Sorbus*; Jankovský 2003).

Armillaria borealis Marxmüller et Korhonen – václavka severská

Druh, který u nás nebyl dlouho rozlišován a byl považován za vzácný. Zejména ve středních a vyšších polohách však roste pravidelně. Jeho hlavními znaky jsou blanitý, bílý prsten, na středu klobouku pyramidální, k okraji jednotlivé, přitisklé až vztyčené, tmavohnědé až žlutohnědé šupiny a 6,0–8,5 μm široké výtrusy. Je to naše „nejúhlednější“ václavka (viz foto na zadní straně obálky). Významná je i poměrně časná fruktifikace (od června) a častý výskyt v trsech na kmenech stojících stromů. Jako hostitelé jsou uváděny *Picea*, *Pinus sylvestris*, *Betula* a *Fagus* (Jankovský 2003).

Armillaria gallica Marxmüller et Romagn. – václavka hlíznatá

Syn. *A. bulbosa* (Barla) Kile et Watling

Armillaria cepistipes Velen. – václavka cibulkoťfenná

Okruh druhů *A. cepistipes* – *A. gallica* je při určování velkým problémem. Některé sběry od sebe nelze makroskopicky téměř vůbec odlišit. Částečně použitelným rozlišovacím znakem může být ekologie – *A. cepistipes* je podhorským a horským druhem, zatímco *A. gallica* je typickým průvodcem nížin, zejména lužních lesů. Ve středních polohách (kolem 500 m) se však vyskytují hojně oba druhy. Na některých lokalitách (např. v Moravském krasu) byl potvrzen současný výskyt obou těchto druhů. Použitelnými rozlišovacími znaky mohou být často velmi dlouze vláknité šupiny na klobouku (zejména u mladých plodnic) a dosti hojně, vláknité nebo vláknitě plstnaté zbytky vlna na třeni u *A. gallica* (viz klíč). Oba druhy lze též dobře odlišit pomocí molekulárních metod – významné rozdíly byly zjištěny při sekvenaci genu pro translační elongační faktor 1-alfa (Antonín et al. 2009b). Zajímavý je výskyt plodnic *A. cepistipes* se šedým až modravě šedohnědým kloboukem, které se neliší od typických plodnic ani makro- a mikromorfologicky, ani molekulárně. Zdá se, že tento typ roste pouze ve vyšších polohách na vlhčích stanovištích na dřevě buků a jasanů.

Druh *A. gallica* byl zaznamenán na největším počtu hostitelů – byl sbírán na družích rodů *Abies*, *Acer*, *Aesculus*, *Alnus*, *Armeniaca*, *Betula*, *Carpinus*, *Cerasus*, *Cornus*, *Corylus*, *Fagus*, *Fraxinus*, *Gleditschia*, *Juniperus*, *Larix*, *Malus*, *Padus*, *Pelargonium* (!), *Picea*, *Pinus*, *Populus*, *Prunus*, *Pseudotsuga*, *Quercus*, *Robinia*, *Rosa*, *Salix*, *Sambucus*, *Sorbus*, *Syringa*, *Taxus*, *Thuja*, *Tilia* a *Ulmus* (Antonín et al. 2009b; Jankovský 2003). Naproti tomu *Armillaria cepistipes* byla sbírána pouze na družích rodů *Abies*, *Alnus*, *Betula*, *Carpinus*, *Fraxinus*, *Fagus*, *Picea*, *Pinus*, *Quercus*, *Salix* a *Sorbus* (Antonín et al. 2009b, Jankovský 2003).

Poděkování

Projekt „Václavky (*Armillaria* spp.): druhové spektrum, populační ekologie, fytopatologie a hospodářský význam na příkladu lesních ekosystémů Moravy a Slezska“ byl finančně podpořen grantem GAČR č. 526/05/0086.

Literatura

Antonín V. (1988): Studies in annulate species of the genus *Armillaria*. – II. Ecology and distribution of *Armillaria mellea* (Vahl: Fr.) Kummer s.str. in Czechovakia. – Acta Mus. Moraviae, Sci. Nat., 73: 115–121.

- Antonín V., Jankovský L., Lochman J. et Tomšovský M. (2006): *Armillaria socialis* – morphological-anatomical and ecological characteristics, pathology, distribution in the Czech Republic and Europe and remarks on its genetic variation. – Czech Mycol. 58: 209–224.
- Antonín V., Vašutová M. et Urban A. (2009a): Molecular evidence for identity of *Marasmius epiphyllus* and *M. tenuiparietalis* (Basidiomycetes, Physalacriaceae). – Crypt. Mycol. (v tisku).
- Antonín V., Tomšovský M., Sedlák P., Májek T. et Jankovský L. (2009b): Morphological and molecular characterization of the *Armillaria cepistipes* – *A. gallica* complex in the Czech Republic and Slovakia. – Mycol. Progress 8(3): 259–271.
- Fries E. M. (1821): Systema mycologicum. Vol. 1. – 521 p. Lundae.
- Jankovský L. (2003): Distribution and ecology of *Armillaria* species in some habitats of southern Moravia, Czech Republic. – Czech Mycol. 55(3–4): 173–186.
- Matheny P. B., Curtis J. M., Hofstetter V., Aime C., Moncalvo J.-M., Ge Z.-W., Slot J. C., Ammirati J. F., Baroni T. J., Bougher N. K., Hughes K. W., Lodge J., Kerrigan R. W., Seidl M. T., Aanen D. K., DeNitis M., Daniele G. M., Desjardin D. E., Kropp B. R., Norvell L. L., Parker A., Vellinga E. C., Vilgalys R. et Hibbet D. S. (2006): Major clades of Agaricales: a multilocus phylogenetic overview. – Mycologia 98(6): 982–995.
- Moncalvo J.-M., Vilgalys R., Redhead S. A., Johnson J. E., James T. Y., Aime C., Hofstetter V., Verduin S. J. W., Larsson E., Baroni T. J., Thorn R. G., Jacobsson S., Clémenceon H. et Miller O. K. Jr. (2002): One hundred and seventeen clades of euagarics. – Mol. Phylogen. Evol. 23: 357–400.
- Singer R. (1986): The Agaricales in modern taxonomy. – 4th ed., 981 p., 88 pl. Koenigstein.

Vladimír Antonín and Michal Tomšovský: A key to *Armillaria* species in the Czech Republic with remarks to each taxon

The genus *Armillaria* represents a small genus with only seven (five annulate and two ex-annulate) species in the Czech Republic. Their identification, however, is rather difficult, especially in the *A. cepistipes* – *A. gallica* group, whereas *A. socialis*, *A. ectypa*, *A. ostoyae*, *A. mellea*, and partly also *A. borealis*, are macroscopically well distinguishable. The authors present a key based on many years' *Armillaria* studies in Central Europe. Taxonomic and ecological remarks are added to each species.

Adresy autorů:

V. Antonín, Moravské zemské muzeum, botanické odd., Zelný trh 6, 659 37 Brno; vantonin@mzm.cz

M. Tomšovský, Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Ústav ochrany lesů a myslivosti, Zemědělská 3, 613 00 Brno; tomsovska@mendelu.cz

* * *

BOHATÝ VÝSKYT ŠKROBNATCE TERČOVITÉHO – *ALEURODISCUS DISCIFORMIS* (CORTICIACEAE) NA JAVORU MLÉČI

František K o t l a b a

Černická obora u Sudoměřic nedaleko Bechyně v jižních Čechách je známá hojným výskytem kornatcovité houby škrobnatce terčovitého (*Aleurodiscus disciformis*), a to na dubu letním (*Quercus robur*). Nyní tam byla tato v Česku vzácná houba zjištěna ve značném počtu i na javoru mléči (*Acer platanoides*), což je první doložený nález na uvedené dřevině u nás.

Chodíme-li v přírodě s pátravými očima, zjišťujeme, že nesmírně bohatá říše hub má pro mykology i houbaře neustále nějaká překvapení; k nim patřilo i jedno nedávné z těch mých, o němž zde chci referovat.

Pátraje letos v létě v přírodním parku "Černická obora" u Sudoměřic nedaleko Bechyně v jižních Čechách po družících rodu *Dendrothele* (které rostou na borce různých listnatých dřevin, leckteré zejména na javorech), našel jsem tam k svému nemalému překvapení na javoru mléči (*Acer platanoides*) plodničky u nás z omezeného počtu lokalit známého škrobnatce terčovitého – *Aleurodiscus disciformis* (DC.: Fr.) Pat. = *Aleurocystidiellum disciforme* (DC.: Fr.) Boidin, Terra et Lanq.

Tento druh jsem sebral ve stromořadí u silnice poblíž Černic nedaleko Sudoměřic u Bechyně v četných pěkných exemplářích na jednom stromu javoru mléče 24.VIII.2009, PRM 916936 (a pak 17.IX.2009 na jiném stromu na téže lokalitě a stejné dřevině, PRM 916937). Po prvním sebrání plodnic pro herbář na uvedeném jednom stromu jsem pokračoval v hledání hub jinde v této oboře. Záhy mi to ale nedalo, vrátil jsem se na místo prvního nálezu, prohlédl všechny ostatní stromy javoru mléče v celém stromořadí – a nestačil jsem se divit: zjistil jsem tam totiž škrobnatec terčovitý ještě na dalších osmi stromech tohoto druhu javoru!

Asi 300 m jvv. od Černic je vysázeno těsně za silničním příkopem stromořadí javoru mléče v délce přibližně 200 m, které je tvořeno 16 stromy různého vzrůstu a zřejmě i rozdílného stáří – odhadem mezi 50–70 lety. Pozdější podrobnou prohlídkou všech jedinců v tomto stromořadí jsem zjistil, že více než na polovině z nich (na devíti!) v horních částech kmenů asi od 1,8 m výše a na silných větvích se nacházejí plodničky škrobnatce terčovitého – některé na holé borce, jiné i v nízkých porostech mechu rokytu cypřišovitém (*Hypnum cupressiforme*). Na většině stromů javoru mléče se plodnice škrobnatce terčovitého vyskytují hlavně na severní, severozápadní a severovýchodní straně kmenů, a to v počtu od pěti až sedmi do 15–20 kusů, v jednom případě dokonce ve více než 30 exemplářích. Na protější straně silnice je stromořadí tvořeno výhradně dubem letním, a přestože je tam větší počet stromů, škrobnatec terčovitý jsem zjistil pouze na čtyřech z nich (v článku z roku

2007 není tato lokalita vedena, neboť je nová – 22.X.2009 leg. et det. F.K., PRM 917392).

Zřejmě pro velké rozšíření škrobnatce terčovitého v Černické oboře na dubech roste tam tento druh hojně také i na u nás dosti neobvyklém hostiteli, jímž bezesporu je javor mléč (*Acer platanoides*). Jedná se evidentně o první zjištění výskytu druhu *Aleurodiscus disciformis* na této dřevině u nás (možná, že i v Evropě).

Uvedené stromořadí – na jedné straně s dubem letním, na druhé s javorem mléčem – vede podél hlavního, silně motoristicky frekventovaného tahu přes Černickou oboru mezi městy Bechyně a Soběslav. Musím tedy opětovně konstatovat, že vzácnému škrobnatci terčovitému tam v růstu – oproti našemu očekávání – evidentně vůbec nevadí hojně zplodiny výfukových plynů motorových vozidel, kterých tudy projíždí dnes a denně velký počet.

Saprotrófní druh *Aleurodiscus disciformis* najdeme nejčastěji – a to nikoli jen u nás, jak svědčí také zahraniční literatura – na borce (tj. na vnější odumřelé části kůry) různých druhů živých dubů (*Quercus* sp. div.), méně často nebo jen výjimečně i na jiných dřevinách. O hojném výskytu škrobnatce terčovitého na dubu letním (*Q. robur*) v Černické oboře u Sudoměřic jsem podrobně psal v tomto časopise před třemi roky (Kotlaba 2007).

Pokud jde o nálezy *Aleurodiscus disciformis* jinde, od doby uveřejnění mého článku bylo publikováno několik nových lokalit z Křivoklátska, a to jak na dubu letním, tak na dubu zimním (*Q. petraea*) (Holec 2009a, 2009b). – Sám jsem přes usilovné pátrání na různých vhodných místech našel škrobnatec terčovitý pouze na jediné nové lokalitě (kromě na jednom dalším místě v Černické oboře – viz výše): Průhonice u Prahy, "Průhonický park", část "Obora", nad břehem rybníka "Labeška" na borce kmene a silné větvi živého dubu letního (*Quercus robur*) 29.IX.2009 leg. et det. F.K. (PRM 916938).

Pátraje po publikovaných zjištěních jiných hostitelských dřevin škrobnatce terčovitého než jsou duby a nyní i javor mléč v Čechách, našel jsem pouze dva údaje. Od Mnichovic u Prahy popsal tento druh na kůře jilmu (bez uvedení druhu) podle sběru ze srpna 1920 pod jménem pevník podivný – *Stereum mirabile* – Velenovský (1922, str. 763). Již čtyři roky potom správně ztotožnil *S. mirabile* Velen. se škrobnatcem terčovitým Pilát (1926). S kolegou Z. Pouzarem (kterému děkuji za velmi účinnou pomoc na tomto článku) jsme 8.10.2009 revidovali herbářový typový materiál *S. mirabile* (Mnichovice, *Ulmus campestris*, VIII.1920, leg. J. Velenovský, det. A. Pilát, PRM 650623 – etiketa je psána rukou dr. A. Piláta) a správnost Pilátova určení jsme plně potvrdili. Pokud jde o hostitelskou dřevinu, dnes je jméno *Ulmus campestris* uváděno v synonymice dvou různých druhů jilmů, avšak

v tehdejší době se pod tímto jménem rozuměl druh, jehož správné jméno nyní je *U. minor* – jilm habrolistý.

V téže práci uvádí Pilát (1926) škrobnatec terčovitý také ze Stromovky (tj. "Královské obory") v Praze z roku 1923, a to pro tento druh na neobvyklé dřevině – lípě srdčité (*Tilia cordata*); neuvádí jméno sběratele, ale byl jím on sám. Abychom ověřili, že jde skutečně o druh *Aleurodiscus disciformis*, vyhledali jsme s kol. Pouzarem v herbáři dotýčný sběr (Stromovka, *Tilia cordata*, 1923 leg. et det. A. Pilát, PRM 650624). Zmikroskopovali jsme tento sběr (je značně malý, makroskopicky i při použití binokulární lupy těžko poznatelný) a potvrdili jsme správnost Pilátova určení, o němž jsme předtím měli určité pochyby (rev. 17.9.2009 F. Kotlaba et Z. Pouzar). (Já sám jsem v Královské oboře škrobnatec terčovitý hledal marně.)

Naproti tomu v jiné práci Pilátem uváděný nález *Aleurodiscus disciformis* na lípě nedaleko Hraničného zámku u Lednice (Pilát 1928) náš druh nepředstavuje. V herbáři doložený sběr (Lednice, *Tilia cordata*, 4.IV.1928 leg. et det. A. Pilát, PRM 650622) je ve skutečnosti zcela rozdílná kornatcovitá houba, a to kornatec rozvitý – *Cylindrobasidium evolvens* (Fr.: Fr.) Jülich = *C. laeve* (Pers.: Fr.) Chamuris (rev. 17.9.2009 Z. Pouzar et F. Kotlaba).

Lze tedy nyní konstatovat, že druh *Aleurodiscus disciformis* se v České republice vyskytuje nejen na dubech (*Quercus petraea*, *Q. robur*), ale v současnosti byl nalezen v početných exemplářích na jedné lokalitě i na javoru mléči (*Acer platanoides*); jednou byl sebrán před 90 lety na jilmu habrolistém (*Ulmus minor*) a před 87 lety na lípě srdčité (*Tilia cordata*). Pozoruhodné je velice úzké spektrum hostitelských dřevin škrobnatce terčovitého u nás. Zdá se také, že přitom tento druh dává přednost stromům s dosti hrubě rozpukanou borkou.

Pokud jde o státy sousedící s naší republikou, byl škrobnatec terčovitý zjištěn na Slovensku kromě na dubech (řada dokladů je uložena v herbáři PRM) také na jiné, a to velmi zajímavé dřevině, jakou je kaštanovník jedlý – *Castanea sativa*: v chráněném území "Jelenská gaštanica" u Gýmeše nedaleko Kostol'an p. Trib. sv. od Nitry jej 20.X.1962 sbíral a určil Z. Pouzar (PRM 844904).

Sám jsem doposud po léta nacházel plodničky škrobnatce terčovitého výhradně na dubech, takže jsem nabyl dojmu, že jeho výskyt i na jiných dřevinách – přes některé literární údaje – je málo pravděpodobný (sběratelé se také dříve často ani příliš nesnažili o přesné určení hostitelské dřeviny – viz Velenovský 1922). Vzhledem k současnému bohatému výskytu druhu *Aleurodiscus disciformis* na bezpečně určeném javoru mléči je pravděpodobné, že může být u nás nalezen také na dalších dřevinách – byť asi jen na velmi omezeném počtu. Je ovšem zapotřebí po něm neúnavně pátrat všude, kamkoli přijdeme, a to jak v přirozených a polopři-

rozených lesních porostech, tak na vysázených našich (možná ale i cizích) dřevínách v parcích, starých zahradách a alejích.

L i t e r a t u r a

- Holec J. (2009a): Red-listed macrofungi in Central Bohemia (Czech Republic), with taxonomic notes on *Entoloma mougeotii*, *Lentinellus ursinus* and *Pluteus phlebophorus*. – J. Nat. Mus. (Prague), Natur. Hist. Ser. 177: 145–159.
- Holec J. (2009b): Střední Čechy – domov vzácných a ohrožených hub. – Živa 70 (no. 4): 154–157.
- Kotlaba F. (2007): Nové lokality vzácné kornatcovité houby škrobnatce terčovitého – *Aleurodiscus disciformis* – v Čechách. – Mykol. Listy no. 102: 17–21.
- Pilát A. (1926): Monographie der mitteleuropäischen Aleurodiscineen. – Ann. Mycol. 24, no. 3/4: 203–230, tab. XV.
- Pilát A. (1928): Z jarní mykologické exkurse v okolí Lednice. – Mykologia, Praha, 5: 73–76.
- Velenovský J. (1922): České houby, díl III. a IV. – Praha.

František K o t l a b a : Rich occurrence of *Aleurodiscus disciformis* (*Corticiciaeae*) on *Acer platanoides*

The author managed to find many carpophores of *Aleurodiscus disciformis* growing on the bark of nine living trunks and thick branches of the maple *Acer platanoides* in a forest road alley in Černice near Sodoměřice at Bechyně, distr. Tábor (South Bohemia, Czech Republic). This is the first and only record of *Aleurodiscus disciformis* known on this host tree in the Czech Republic.

Adresa autora: Na Petřínách 8, 162 00 Praha 6

* * *

NEOLECTA VITELLINA V ČESKÉ REPUBLICE

Oldřich J i n d ř i c h

Vřeckovýtrusá houba *Neolecta vitellina* byla v roce 2009 dvakrát nalezena v České republice – v obci Bílá (Moravskoslezské Beskydy) a nedaleko Českých Žlebů (Šumava). V obou případech rostla ve smrčíně. Je uveřejněn její makroskopický a mikroskopický popis. Je pro ni navrženo české jméno smrčenka žloutková.

Tento článek byl napsán na základě dvou sběrů druhu *Neolecta vitellina* v České republice v roce 2009. Poprvé byla tato houba nalezena 19.VI.2009 v Moravskoslezských Beskydech v obci Bílá v nadmořské výšce asi 550 m auto-

rem článku v průběhu jarního setkání českých a slovenských mykologů. Jak už to bývá, nález byl zcela náhodný. Houby byly nalezeny v počtu několika desítek většinou mladých a velmi malých plodnic. Rostly na holé zemi v jehličí na okraji smrkového lesa se vzrostlými stromy. Po donesení mezi zúčastněné mykology se rozvinula diskuse, o jaký druh houby jde. Někteří jsme se přikláněli k rodu *Spathularia*, jiní k rodu *Mitrula*; jiní však byli skeptičtí a říkali, že je to něco jiného, ale že se s touto houbou nikdo ještě nesešel. V době tohoto setkání rostlo málo hub, a tak jsem se těšil, až dám houbu pod mikroskop a doufal jsem, že se mi podaří tento problém vyřešit. A povedlo se! Hned druhý den mi potvrdila určení ing. H. Deckerová, která u nalezené houby došla ke stejnému určení jako já. Položka je uložena v herbáři Moravského zemského muzea (BRNM) pod číslem 721557.

Druhý nález byl učiněn na opačném konci České republiky při mykologickém semináři Bavorské mykologické společnosti. Jeden den exkurzí se uskutečnil v Šumavském národním parku za účasti českých mykologů M. Berana, M. Vašutové, P. Baldy a O. Jindřicha. Nález byl učiněn 16. VIII. 2009 R. Esterlechnerovou u Českých Žlebů v prameništi Mlýnského potoka v nadmořské výšce 800–840 m n. m.; houba rostla na holé zemi na okraji smrčiny (det. T. Lohmeyer, rev. O. Jindřich). Tento nález nám byl předán až druhý den s tím, že pan T. Lohmeyer tento druh z Německa nezná a setkal se s ním jen jednou před lety ve Švédsku. Tato položka je uložena v herbáři Jihočeského muzea v Českých Budějovicích (CB) pod číslem 16203.

***Neolecta vitellina* (Bres.) Korf et J. K. Rogers (1971)**

Systematické zařazení: kmen *Ascomycota*, třída *Neolectomycetes*, podtřída *Neolectomycetidae*, řád *Neolectales*, čeleď *Neolectaceae*.

Druh byl poprvé popsán v roce 1881 Bresadolou jako *Geoglossum vitellinum*; dál byl postupně zařazen do různých rodů jako *Mitrula vitellina* (Bres.) Sacc. (1889), *Ascocorynium vitellinum* (Bres.) S. Ito et S. Imai (1934), *Spragueola vitellina* (Bres.) Nannf. (1942), *Spragueola irregularis* var. *vitellina* (Bres.) Raitv. (1971). Správným jménem na druhové úrovni je však *Neolecta vitellina* (Bres.) Korf et J. K. Rogers z téhož roku.

Tato houba pravděpodobně ještě nemá české jméno, a tak navrhuji jméno smrčinka žloutková pro její růst pod smrky a žloutkovou barvu plodnice.

Makroskopický a mikroskopický popis čerstvých plodnic

Největší plodnice z Beskyd byly 30 × 8 mm velké, nepravidelně kyjovité, zploštělé, s podélnou rýhou v kyjovité části, která na délku tvoří asi polovinu celé plodnice. Kyjovitá část je žloutkově až citronově žlutá, hladká a suchá. Třeňovitá část je hladká, bílá, válcovitá, pod kloboukem 4 mm tlustá, směrem k bázi zúžená;

je částečně vnořená v substrátu a jen nepatrná část vyčnívá nad povrch půdy. Plodnice tedy při pohledu shora působí dojmem, jakoby žádný třeň neměla. Třeňovitá část přechází v kyjovitou neznatelně, odlišuje je jen barva. Dužnina v kyjovité části je žlutá a ve třeňovité bílá.

Vřečka jsou válcovitá, hyalinní, hladká, s 8 výtrusy. Naměřil jsem velikost 81–83 × 5,4–6,3 μm. Parafýzy jsem žádné nenalezl (rod *Neolecta* se vyznačuje právě tímto znakem). Výtrusy jsou elipsoidní až vejčité, ze strany lehce fazolovité, hladké, se zrnitým obsahem, 5,3–6,4 × 3,2–3,4 μm velké.

Nález ze Šumavy představoval plodnice daleko menší, jen 7 × 3 mm velké, ale i takové byly v Beskydech nalezeny. Nález byl příliš mladý – sterilní – parafýzy nebyly opět nalezeny.

Tento druh je uváděn z Asie, Severní Ameriky (USA a Kanada), Jižní Ameriky (Argentina) a severní Evropy (Švédsko, Finsko, Norsko). Ve Švédsku je zařazen do Červeného seznamu jako téměř ohrožený druh (NT). Podle ústního sdělení V. Kabáta a M. Berana byl tento druh před lety nalezen na Oravě na Slovensku. Naše republika pravděpodobně leží na jižní hranici výskytu tohoto druhu v Evropě.

Mimo Evropu rostou další tři druhy rodu *Neolecta*: *N. aurantiaca*, *N. flavovirescens* a *N. irregularis*, které nejsou v evropských mykologických klíčích zmiňovány (vše nalezeno na internetu). V našich nejvýznamnějších mykologických herbářích nejsou, mimo již zmíněné nálezy, pod názvem *Neolecta vitellina* nebo *Mitrula vitellina* žádné položky. Detailní revize položek rodů *Mitrula* nebo *Spathularia* by pravděpodobně nějaké položky objevila.

V běžných (a to ani obsáhlých) nám dostupných mykologických knihách není tento druh uveden. Zmínka je jen v několika monografiích zabývajících se vřečkovo-výtrusnými houbami, ale bez fotografií. Ty jsou jen na internetových stránkách (např.: www.mycokokey.com/MycoKeySolidState/species/Neolecta_vitellina.htm/). Popis podle literatury: Plodnice mitruloidní (spathulatoidní), kyjovitá část žlutkově žlutá, 10–15 × 2,5–4 mm velká, s bílou třeňovitou částí, malými výtrusy, 5–6 (7) × 1,5–2 μm (7–8 × 4 μm), amyloidními, válcovitými, hyalinními, 60–80 × 5–6 μm velkými vřečky, bez parafýz.

Zajímavou studii uveřejnila Sara Landvik (1998), která po použití molekulární analýzy zjistila příbuznost k rodům *Schizosaccharomyces* a *Taphrina* ze skupiny „*Archiascomycetes*“.

Literatura

- Hansen L. et Knudsen H. (eds.) (2000): Nordic Macromycetes. Vol. 1 Ascomycetes. – 309 p. Copenhagen.
- Landvik S. (1998): Häll ögonem öppna för *Neolecta*! – Jordstjärnan 19(2): 16–19.
- Medardi G. (2006): Atlante fotografico degli Ascomiceti d' Italia. – 454 p. Vicenza.

Oldřich J i n d ř i c h : *Neolecta vitellina* in the Czech Republic

In 2009 the ascomycetous fungus *Neolecta vitellina* was found twice in the Czech Republic: in the village of Bílá (Moravskoslezské Beskydy Mts., NE Moravia) and in the vicinity of České Žleby (Šumava Mts., South Bohemia). In both cases, it was growing in a spruce forest. A macro- and a microscopic description are added.

Adresa autora: Oldřich Jindřich, Osek 136, 267 62 Komárov; olda.olin@seznam.cz

MIKROMYCETY

SROVNÁNÍ RYCHLOSTI RŮSTU *COLLETOTRICHUM ACUTATUM* NA BRAMBOROVO-DEXTRÓZOVÉHO AGARU OD RŮZNÝCH VÝROBCŮ

David Novotný

Bylo provedeno srovnání rychlosti růstu kultur *Colletotrichum acutatum* na bramborovo dextrózovém agaru z čerstvých brambor, bramborovo dextrózovém agaru od firem Himedium a Oxoid při teplotě 25 °C. Byl zjištěn rozdíl v rychlosti růstu kolonií na jednotlivých mediích, přičemž na mediu z čerstvých brambor a na mediu od firmy Oxoid byla rychlost podobná, zatímco na mediu firmy Himedia byla výrazně pomalejší.

Úvod

Anamorfní rod *Colletotrichum* patří mezi nejznámější a nejvýznamnější rody fytopatogenních hub. V současnosti se do tohoto rodu řadí okolo 60 druhů, které se vyskytují na různých druzích rostlin v různých oblastech světa. Teleomorfoou je rod *Glomerella* (*Ascomycota, Ascomycetes, Sordariomycetidae, Glomerellaceae*) (Kirk et al. 2008).

Pravděpodobně nejznámějším druhem z tohoto rodu je *Glomerella cingulata* (Stoneman) Spauld. et H. Schrenk s anamorfním stadiem *Colletotrichum gloeosporioides* (Penz.) Sacc. Tato houba je široce známá jako původce chorob různých druhů rostlin; mimo jiné způsobuje například hořkou hnilobu jablek (Jones et Aldwinckle 1990).

Z rodu *Colletotrichum* je v současnosti asi nejvíce pozornosti věnováno druhu *C. acutatum* J. H. Simmond, jež je anamorfoou *Glomerella acutata* J. C. Gerber et J.

C. Correll. Je původcem chorob různých rostlin a jako původce hniloby jahodníku řadila tento fytopatogenní druh EPP0 (Evropská a středozemní organizace ochrany rostlin) delší dobu mezi karanténní druhy, ale nyní je již řazen pouze mezi druhy sledované (Krátká et al. 2006).

Colletotrichum acutatum se vyznačuje jednobuněčnými, hyalinními, válcovitými, $11,3\text{--}19,7 \times 3,6\text{--}5,5$ μm velkými konidii, většinou s jedním nebo oběma konci zašpičatělými. Apresoria jsou hnědá, kulovitá nebo elipsoidní $5,0\text{--}7,5 \times 5,0\text{--}6,2$ μm velká; sklerocia se netvoří. Kolonie jsou bílé, krémové, šedivé nebo růžovo-oranžové, revers je krémový až oranžový s hnědými skvrnami. Rychlost růstu na bramborovo-dextrózovém agaru při 25 °C je 6,4–8,7 mm po pěti dnech kultivace (Talhinhas et al. 2002, Novotný et al. 2007).

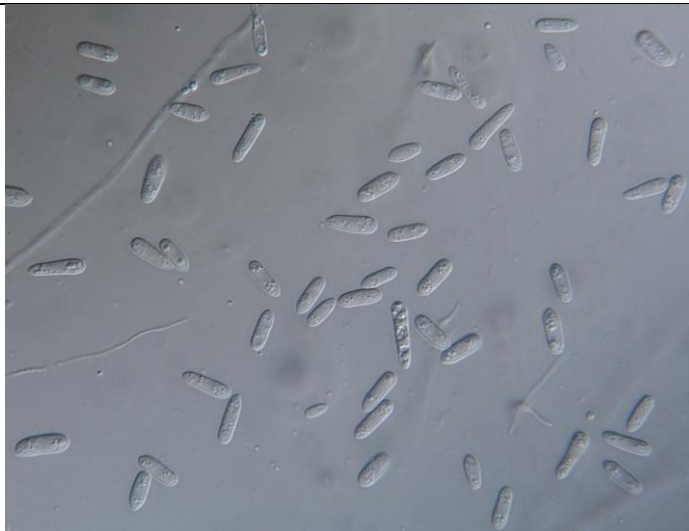
Colletotrichum acutatum je možné identifikovat na základě kombinace mikro- a makromorfologických znaků, pomocí imunodiagnostických metod (PTA-ELISA) a pomocí PCR s *C. acutatum*-specifickými primery ITS4 a CaInt2 (Talhinhas et al. 2002, Anonymus 2004). V případě mikromorfologických znaků se jedná o tvar a velikost konidií (obr. 2), které jsou výrazně zašpičatělé v porovnání s druhem *C. gloeosporioides* (obr. 1); v případě makromorfologických znaků se jedná o rychlost růstu kolonie na bramborovo-dextrózovém agaru při teplotě 25 °C po 5 dnech kultivace (Talhinhas et al. 2002).

Cílem práce bylo zjistit, zda je možné použít pro měření rychlosti růstu kolonií *C. acutatum* bramborovo-dextrózový agar od různých výrobců, a tedy použít jej i pro determinaci této houby.

Materiál a metodika

Pokus byl proveden na sedmi kmenech druhu *Colletotrichum acutatum* ze sbírky kultur hub ve Výzkumném ústavu rostlinné výroby, v.v.i. Jedná se o kmeny 260, 263 a 264, které byly získány z jahodníku z různých lokalit v České republice; kmen 103 byl získán z višně ze severovýchodních Čech, kmeny č. 11, 10 a 56 byly získány v zahraničí a pocházely z jahodníků z USA a Španělska.

Bylo prováděno srovnání rychlosti růstu kmenů *C. acutatum* na bramborovo-dextrózovém agaru od firmy Oxoid (médiu číslo CM139B), od firmy Himedia (médiu číslo M096) a z čerstvých brambor při teplotě 25 °C. Velikost kolonií byla měřena po 5 dnech a následně z této hodnoty byl vypočítáván přírůstek za 1 den. Každý kmen byl na každém médiu hodnocen na 5 miskách, a to ve dvou na sebe kolmých měřeních. Celkem tedy bylo od každé varianty 10 měření.

Obr. 1 – Konidie *Colletotrichum gloeosporioides*.

Výsledky a diskuse

Byl zjištěn rozdíl v rychlosti růstu kolonií na jednotlivých médiích. Nejvíce rostly kultury na mediu z čerstvých brambor (BDA) a nejhůře na mediu od firmy Himedia (PDA-Himedia). Průměrná rychlost růstu testovaných kmenů *Colletotrichum acutatum* při teplotě 25 °C a měření po 5 dnech byla na bramborovo-dextrózovém agaru z čerstvých brambor (BDA) 7,1 mm, na bramborovo-dextrózovém agaru od firmy Himedia 4,15 mm a na bramborovo-dextrózovém agaru od firmy Oxoid 6,59 mm (tab. 1).

Na agaru z čerstvých brambor rostly kolonie v poměru k agaru od firmy Oxoid v průměru o 8 % rychleji a v poměru k agaru od firmy Himedia o 71 % rychleji. Na agaru od firmy Oxoid rostly kolonie v poměru k agaru od firmy Himedia v průměru o 59 % rychleji (tab. 2).

Z toho plyne, že bramborovo-dextrózový agar od firmy Himedia nelze použít pro testování růstových rychlostí hub (tedy ani *C. acutatum*), pokud je jinak standardně používáno média od firmy Oxoid, a to z důvodu výrazně pomalejšího růstu. Rychlost růstu na agaru z čerstvých brambor byla velmi podobná jako na bramborovo-dextrózovém agaru od firmy Oxoid a bylo by možného ho použít; průmyslově vyráběné agary jsou ale vyráběny dlouhodobě co nejstandardněji a lze tedy očekávat, že houby zde budou růst s nejmenšími odchylkami.

Tab. 1. Srovnání rychlosti růstu kolonií *Colletotrichum acutatum* na bramborovo dextrózovém agaru od tří výrobců (uvedeno v mm) po 5 dnech kultivace při teplotě 25 °C.

Médium	Minimum	Maximum	Průměr
BDA	4,8	10,00	7,10
PDA - Himedia	3,0	5,20	4,15
PDA - Oxoid	4,4	8,00	6,59

Tab. 2. Poměr rychlosti růstu na jednotlivých médiích po 5 dnech kultivace při teplotě 25 °C (uvedeno v %).

Veličiny/ média	BDA/PDA-Oxoid	BDA/PDA-Himedia	PDA-Oxoid/ PDA-Himedia
Průměr	1,08	1,71	1,59

Poděkování

Studium bylo finančně podpořeno projektem MZe 000270604.

Literatura

- Anonymus (2004): EPPO Standards: Diagnostic protocols for regulated pests. – OEPP/EPPO, Bulletin OEPP/EPPO Bulletin 34: 155–157.
- Jones A. L. et Aldwinckle H. S. (Eds.) (1990): Compendium of apple and pear diseases. – 125 p. St. Paul.
- Kirk P. M., Cannon P. F., Minter D. W. et Stalpers J. A. (eds.) (2008): Ainsworth & Bisby's Dictionary of the fungi. 10th edition. – 771 p. Wallingford.
- Krátká J., Novotný D., Křížková-Kudlíková I. (2006): Antraknóza jahodníku – Rostlinolékař 17(6): 24.
- Novotný D., Křížková I., Krátká J. et Salava J. (2007): First report of anthracnose caused by *Colletotrichum acutatum* on strawberry in the Czech Republic – Pl. Dis. 91(11): 1516.
- Sreenivasaprasad S., Sharada K., Brown A.E. et Mills P.R. (1996): PCR-based detection of *Colletotrichum acutatum* on strawberry – Pl. Pathol. 45: 650–655.
- Talhinhas P., Sreenivasaprasad S., Neves-Martins J. et Oliveira H. (2002): Genetic and morphological characterization of *Colletotrichum acutatum* causing anthracnose of lupins. – Phytopath. 92: 986–996.

Obr. 2 – Konidie druhu *Colletotrichum acutatum*.

David Novotný: Comparison of the growth rate of *Colletotrichum acutatum* cultivated on potato–dextrose agar produced by different companies

A comparison of the growth rate of *Colletotrichum acutatum* on potato–dextrose agar produced by the Oxoid and Himedia companies and from fresh potatoes was carried out. The growth rate of the strains was similar when they were cultivated on the Oxoid medium and the medium from fresh potatoes, but the growth was distinctly slower on the Himedia medium.

Adresa autora: Výzkumný ústav rostlinné výroby, odbor rostlinolékařství, oddělení mykologie, Drnovská 507, 161 06 Praha 6 – Ruzyně; novotny@vurv.cz

PŘEHLED DRUHŮ NALEZENÝCH BĚHEM 9. SETKÁNÍ MLADÝCH
MYKOLOGŮ V UHŘÍNOVĚ V ORLICKÝCH HORÁCH

Daniel Dvořák a David Novotný (editoři)

V dnech 16.–19. října 2008 proběhlo 9. setkání studentů a dalších mladých zájemců o mykologii v Uhřínově v Orlických horách (viz Würtherlová 2009). Dne 17. října vedla trasa exkurze po silnici do přírodní rezervace Rašeliniště Kačerov a zpět, malá část účastníků se odpoledne vydala ještě na krátkou návštěvu lokality Přední Ochoz. Další den, 18. října, mířily kroky „mladých mykologů“ po silnici přes Uhřínov a dolů po lesní cestě podél hranice CHKO do Antoniina údolí, odtud podél silnice údolím proti proudu Bělé přes hrad Klečkov, po žluté značce vzhůru údolím levého přítoku Bělé směrem k osadě Tisovec a zpět do Uhřínova. V neděli 19. října dopoledne navštívilo několik účastníků znovu zajímavé louky v okolí osady Tisovec.

V níže uvedeném seznamu jsou podtržením zvýrazněny druhy z Červeného seznamu makromycetů ČR (Holec et Beran 2006), herbářové položky uložené ve veřejných, resp. soukromých sbírkách jsou označeny příslušnou zkratkou (SLO – herbář katedry botaniky PriF Univerzity Komenského, Bratislava; BRNU – herbář Ústavu botaniky a zoologie PřF Masarykovy univerzity, Brno; herb. ZE – soukromý herbář Zuzany Egertové; herb. MK – soukromý herbář Martina Kříže). Většina druhů byla určena přímo v terénu nebo po návratu na terénní stanici a není doložena herbářovou položkou; na určování se podíleli zejména Slavomír Adamčík, Jiří Burel, Daniel Dvořák, Martin Kříž a Gerhard Koller.

17.10.2008

Uhřínov – v obci

Coprinus atramentarius, *C. lagopides* (polena ?*Populus* sp.), *C. micaceus*, *Mycena flavoalba* (v trávě), *Pholiota squarrosa* (listnáč, ovocný strom), *Pleurotus ostreatus* (polena *Juglans* sp.), *Psathyrella* cf. *gracilis*, *Russula nauseosa* (pod *Picea*, *Betula*), *R. queletii* (pod *Picea*, *Betula*), *Trametes hirsuta* (? *Populus* sp.).

U silnice z Uhřínova do Kačerova (a zpět)

Amphinema byssoides (dřevo *Picea*), *Ascocoryne cylichnium* (dřevo listnáče), *A. sarcoides* (dřevo listnáče), *Bolbitius variicolor* (na tlejících pilinách; herb. MK), *Clitocybe candicans*, *C. vibecina*, *Collybia cirrhata* (*Russula* sp.), *Coprinus bispo-*

rus (na hnoji), *C. cinereus* (hnůj), *C. comatus* (u paty *Acer* sp.), *C. disseminatus* (báze živého *Acer pseudoplatanus*, dřevo listnáče), *C. micaceus* (u paty *Acer* sp.), *C. utrifer* (na hnoji), *Cortinarius cinnamomeus*, *Crepidotus kubickae* (dřevo *Picea*), *C. luteolus*, *Cyathus stercoreus* (hnůj; ČS: EN), *C. striatus* (listnatý les), *Cystoderma carcharias*, *Erysiphe polygoni* (*Polygonum* sp.), *E. sordida* (*Plantago major*), *Fomitopsis pinicola*, *Galerina marginata* (dřevo *Picea*), *Gymnopilus penetrans* (dřevo *Picea*), *Hygrophoropsis aurantiaca*, *Hymenochaete carpatica* (na kůře *Acer pseudoplatanus*), *Hyphoderma radula* (dřevo *Cerasus avium*), *Hypholoma marginatum* (dřevo *Picea*), *Inocybe geophylla*, *Lactarius blennius*, *L. deterimus*, *L. mitissimus*, *Laetiporus sulphureus* (na mohutném živém stromě *Fraxinus*; herb. BRNU), *Leotia lubrica*, *Lycoperdon pyriforme* (listnatý les), *Lyophyllum connatum*, *Marasmius wettsteinii* (jehličí *Picea*), *Mycena* cf. *aetites* (v trávě u cesty), *M. clavularis*, *M. epipterygia*, *M. galericulata* (dřevo listnáče), *M. galopus*, *M. hiemalis* (na kůře živého *Acer pseudoplatanus*; herb. BRNU), *M. metata*, *M. mirata*, *M. pseudocorticola* (na kůře živého *Acer pseudoplatanus*; ČS: EN; herb. BRNU), *M. rosea*, *M. rubromarginata*, *Nectria cinnabarina* (dřevo *Cerasus avium*), *Oligoporus caesius* (dřevo *Picea*), *Oxyporus populinus* (rána v kmeni živého *Acer pseudoplatanus*; herb. BRNU), *Panellus stipticus* (dřevo listnáče), *Peniophora limitata* (dřevo *Fraxinus*), *Phloeospora aceris* (listy *Acer pseudoplatanus*), *Pholiotia lenta*, *P. squarrosa* (u paty živého stromu *Fraxinus*), *Physisporinus vitreus* (dřevo ?*Fraxinus*; det. P. Vampola, herb. BRNU), *Pleurotus ostreatus* (živý kmen *Fagus*), *Pluteus cervinus* (dřevo *Picea*?), *Psathyrella cernua* (kmen *Acer* sp.), *P. conopilus*, *P. cotonea* (smrková monokultura, na zetlelém dřevě ?*Betula*; ČS: CR; herb. BRNU), *Pseudoclitocybe cyathiformis* (listnatý les), *Rhopoglyphus filicinus* (*Pteridium aquilinum*), *Rhytisma acerinum* (list *Acer pseudoplatanus*), *Russula integra*, *R. xerampelina*, *Scutellinia scutellata*, *Schizopora radula* (dřevo listnáče), *Skeletocutis nivea* (ležící větev *Fraxinus*), *Stereum subtomentosum* (dřevo různých listnáčů), *Trametes versicolor* (dřevo různých listnáčů), *Tremella foliacea* (listnatý les), *T. mesenterica* (ležící větev *Fraxinus*), *Tubaria furfuracea*, *Xylaria hypoxylon* (dřevo listnáče).

Okolí rezervace Kačerov

Louky a porosty různých dřevin v okolí rezervace Kačerov a horního konce stejnojmenné obce.

Amanita muscaria (okraj louky, pod *Betula*, smrčina), *Bovista nigrescens* (louka), *Calocera viscosa* (smrčina), *Clavaria acuta* (louka; ČS: DD; herb. SAV), *Clavulinopsis helvola* (louka; herb. SAV), *Clitopilus prunulus* (okraj louky, pod *Betula*), *Coprinus micaceus* (smrčina), *Cortinarius* cf. *caninus*, *C.* cf. *candelaris* (okraj louky, pod *Betula*), *C. helvolus* (na louce, pod *Betula*), *C. hemitrichus* (okraj

louky, pod *Betula*), *C. pholideus* (okraj louky, pod *Betula*), *C. subporphyropus* (okraj louky, pod *Betula*), *Crepidotus luteolus* (na stoncích bylin a větvičkách listnáčů; herb. SLO), *Cystoderma amianthinum* (okraj louky, pod *Betula*), *C. jasonis* (smrčina), *Entoloma conferendum*, *E. sericeum* (herb. MK), *Exidia glandulosa* (dřevo listnáče a *Picea*), *E. pithya* (smrčina, na *Picea*), *Galerina clavata*, *G. laevis* (na zemi v porostu mechorostů; herb. SLO), *Ganoderma lipsiense* (dřevo listnáče), *Hebeloma mesophaeum* (okraj louky, pod *Betula*), *Hygrocybe conica* (louka), *H. psittacina* (louka), *H. virginea* (louka), *Hygrophoropsis aurantiaca* (smrčina), *Hypholoma sublateritium*, *Chalciporus piperatus* (smrčina, okraj louky, pod *Betula*), *Laccaria laccata* (okraj louky, pod *Betula*), *Lactarius blennius*, *L. glyciosmus* (okraj louky, pod *Betula*), *L. tabidus* (okraj louky, pod *Betula*), *L. turpis* (okraj louky, pod *Betula*), *L. vietus* (okraj louky pod *Betula*), *Langermannia gigantea* (louka), *Leccinum brunneogriseolum* (okraj louky, pod *Betula*), *L. scabrum* (okraj louky, pod *Betula*), *L. versipelle* (okraj louky, pod *Betula*), *Lepista flaccida*, *L. saeva* (louka), *Lycoperdon foetidum* (smrčina), *L. perlatum* (okraj louky, pod *Betula*), *Marasmiellus perforans* (smrčina, opad pod smrky), *Merismodes anomalus* (dřevo listnáče – *Betula*?), *Mollisia* sp. (dřevo *Fraxinus*), *Mycena aetites*, *M. arcangeliana*, *M. cinerella* (smrčina), *M. clavicularis* (smrčina), *M. epipterygia*, *M. flavoalba* (louka), *M. olivaceomarginata* (louka), *M. pura* (okraj louky, pod *Betula*), *Oxyporus populinus* (?*Acer pseudoplatanus*), *Panaeolus fimicola* (louka), *Panellus mitis* (dřevo jehličnanu), *Paxillus involutus* (okraj louky, pod *Betula*), *Peniophora limitata* (*Fraxinus*), *Phlebia radiata* (smrčina), *Piptoporus betulinus* (*Betula*), *Plasmopara nivea* (louka, na *Aegopodium podagraria*), *Pluteus cervinus* (dřevo *Acer* sp.), *Pseudoclitocybe cyathiformis*, *Psilocybe crobula* (louka), *P. semilan-ceata* (louka), *Rhodocollybia butyracea* (okraj louky pod *Betula*), *Rickenella fibula* (louka), *Russula aeruginea* (okraj louky, pod *Betula*), *R. betularum* (okraj louky, pod *Betula*), *R. cf. nitida* (okraj louky, pod *Betula*), *R. versicolor* (na louce, pod *Betula*; herb. SAV), *Skeletocutis nivea* (u potoka, *Fraxinus*), *Stereum sanguinolentum* (smrčina), *Trametes hirsuta* (u potoka, *Fraxinus*), *Tricholoma fulvum* (okraj louky, pod *Betula*), *T. stiparophyllum* (na louce, pod *Betula*; herb. BRNU), *Tricholomopsis rutilans* (smrčina), *Vuilleminia comedens* (dřevo různých listnáčů).

PR Rašeliniště Kačerov

Rezervace v katastru obce Kačerov u Zdobnice (býv. okres Rychnov n. Kněžnou) v nadmořské výšce 660–710 m. Jedná se o původně rašelinné louky a prameniště z větší části zarostlé olšemi, vrbami, břizami, smrky, javory kleny a dalšími dřevinami.

Ascocoryne sarcoides (dřevo ?listnáče), *Calocera viscosa* (dřevo *Picea*), *Ceraceomyces serpens* (dřevo listnáče *Clitocybe ditopa*, *Cortinarius anomalus*, *C.*

armillatus (pod *Betula*), *C. bibulus* (olšina; ČS: VU), *C. cf. decipiens* (pod *Betula*, *Salix*, *Picea*), *Crepidotus epibryus* (na kůře a dřevě ležících větví listnáčů; herb. SLO), *Cystoderma carcharias* (pod *Picea*, *Populus tremula*), *C. jasonis* (pod *Picea*), *Dacrymyces stillatus* (dřevo *Picea*), *Daedaleopsis confragosa* (dřevo listnáče, ležící kmen *Alnus*), *Entoloma cetratum*, *E. nidorosum*, *Exidia pithya* (dřevo *Picea*), *Flammulina velutipes* (dřevo listnáče, asi *Salix* sp.), *Fomes fomentarius* (dřevo *Betula*), *Galerina subclavata*, *Hohenbuehelia cf. atrocoerulea* (na kůře stojícího kmene ?*Salix* sp.; herb. SLO), *Hygrophorus pustulatus*, *Hymenochaete tabacina* (dřevo listnáče, asi *Salix* sp., *Alnus*), *Hypholoma capnoides* (dřevo listnáče?), *H. fasciculata* (dřevo listnáče), *Hypoxylon multifforme* (dřevo *Betula*), *Chondrostereum purpureum* (dřevo listnáče), *Irpex lacteus* (dřevo listnáče; ČS: EN), *Lactarius lilacinus* (olšina; ČS: EN; herb. BRNU), *L. mammosus* (pod *Betula*), *L. tabidus* (pod *Betula*, *Picea*), *L. trivialis* (pod *Betula*), *Langermania gigantea* (louka), *Lecicinum scabrum* (pod *Betula*), *L. versipelle* (pod *Betula*), *Marasmiellus perforans* (jehličí *Picea*), *Meruliopsis corium* (dřevo *Salix caprea*), *Mycena cinerella*, *M. clavicularis*, *M. zephirus*, *Panellus mitis* (na kůře ležícího kmene *Picea*; herb. SLO), *Phellinus punctatus* (na *Salix caprea*), *P. trivialis* (*Salix caprea*), *Phlebia radiata* (dřevo listnáče, asi *Salix caprea*), *Pholiota lenta*, *P. squarrosa* (u paty odumřelého stromu *Salix caprea*, *Populus tremula*), *Plicaturopsis crispa* (ležící větev *Betula*, *Alnus*; herb. BRNU), *Polyporus brumalis* (dřevo listnáče), *Rhodocollybia butyracea* f. *asema*, *Russula aeruginea* (pod *Betula*), *R. betularum* (pod *Betula*; herb. SAV), *R. clavipes* (pod *Betula*; herb. SAV), *R. ochroleuca*, *R. nitida* (pod *Betula*; herb. SAV), *Schizophora radula* (větev *Alnus*), *Stereum hirsutum*, *S. rugosum* (dřevo *Alnus*, ?*Corylus*), *S. sanguinolentum* (dřevo *Picea*, *Pinus sylvestris*), *S. subtomentosum* (dřevo *Salix caprea*), *Stropharia aeruginosa* (opad), *Trametopsis cervina* (dřevo listnáče – ?*Alnus*; ČS: NT; herb. BRNU), *Tremella encephala* (na *Stereum sanguinolentum*), *T. foliacea* (dřevo listnáče, *Alnus*), *Trichaptum abietinum* (dřevo *Picea*), *Tricholomopsis rutilans* (pařez *Picea*), *Vuilleminia comedens* (dřevo ?listnáče).

Přední Ochoz

Kosený trávník s ovocnými stromy u rekreačního objektu u obce Bělá u Pěčina (býv. okres Rychnov n. Kněžnou). Bližší charakteristika lokality viz Holec et al. (2008).

Clavaria fumosa (ČS: ?EX), *Cortinarius triumphans* (pod *Betula*), *Entoloma sericeum*, *Hygrocybe insipida* (ČS: DD), *H. pratensis* (ČS: NT), *H. virginea*, *Hygrophorus pustulatus* (pod *Picea*), *Lactarius glyciosmus* (pod *Betula*), *Lepista sordida*, *Lycoperdon perlatum*, *Mycena aetites*, *M. flavoalba*, *M. leptcephala*, *M. pura*, *M. vitilis*.

18. 10. 2008

Při západním okraji Uhřínova

Podél cesty mezi terénní stanicí a západním okrajem obce, okolo výšinky „Na Špici“. Smíšené lesíky, křoviny, travnatá místa.

Amanita muscaria (louka, pod *Betula*), *Armillaria cepistipes* (z ponořeného dřeva na louce), *Bovista aestivalis* (louka), *Clitocybe rivulosa* (louka), *Clitopilus prunulus* (na opadu pod *Betula*, *Picea*), *Cortinarius helvolus*, *Cyathus striatus* (na opadu pod *Betula*, ?*Picea*), *Entoloma sericeum* (louka), *Erysiphe sordida* (*Plantago major*), *Galerina clavata*, *Gamundia* cf. *striatula* (u samoty při žluté značce k Uhřínovu, na cestě pod *Picea*; ČS: EN; herb. ZE), *Gymnopus peronatus*, *Hebeloma mesophaeum* (pod *Betula* a *Picea*), *Hygrocybe conica* (louka), *H. psittacina* (fotbalové hřiště, v trávě), *H. virginea* (fotbalové hřiště, v trávě; louka), *Hygrophorus pustulatus* (opad), *Hypholoma fasciculare* (okraj smrkového lesa, pařez *Picea*), *Inocybe lacera* (louka, pod *Picea*), *Kuehneromyces mutabilis* (tlející dřevo listnáče), *Laccaria proxima* (na louce pod *Salix* sp.), *Lactarius glyciosmus* (louka, pod *Betula*), *L. mitissimus* (pod *Betula*), *L. turpis* (pod *Betula*), *Leccinum scabrum* (pod *Betula*), *L. versipelle*, *Lepiota cristata* (na zemi u cesty), *Lepista nebularis* (na opadu), *L. nuda* (na opadu), *Lyophyllum* cf. *boudieri* (na opadu pod *Picea*, *Betula*, *Corylus*, *Salix caprea*; herb. BRNU), *Macrotyphula fistulosa* (pod *Betula*, *Picea*), *Marasmius oreades* (louka), *Mycena aetites*, *M. aurantiomarginata* (louka, z dřevěné drtě v trávě), *M. flavoalba* (louka), *M. leptcephala* (louka), *M. olivaceomarginata* (louka, z dřevěné drtě v trávě), *M. pura* (louka), *Panaeolus sphinctrinus* (pohnojená louka), *Paxillus involutus* (pod listnáči), *Pholiota squarrosa* (na zahradě u paty listnáče), *Pseudoclitocybe cyathiformis* (pod *Betula*, *Tilia*, *Picea*), *Rhodocollybia butyracea* f. *asema* (opad), *Rhytisma acerinum* (listy *Acer pseudoplatanus*), *Russula nauseosa* (v trávě pod *Betula*), *R.* cf. *versicolor* (pod *Betula*; herb. SAV), *Schizophyllum commune* (dřevo listnáče), *Scleroderma citrinum*, *Trametes hirsuta* (dřevo *Fagus*), *Tricholoma* cf. *frondosae* (pod *Populus tremula*), *T. populinum* (pod *Populus tremula*), *Tricholomopsis rutilans* (pařez *Picea*), *Xerocomus badius*, *Xerocomus ripariellus* (na louce pod listnáči; ČS: DD).

Okolo cesty z Uhřínova k odbočce do Antoniina údolí

Podél silnice mezi západním okrajem obce a odbočkou lesní cesty do údolí Bělé.

Coprinus bisporus (na hromadě hnoje), *C. disseminatus* (na bázi chřadnoucího stromu *Sorbus aucuparia*), *Entoloma pleopodium* (pruh trávníku mezi polem a silnicí, v kopřivách na humózní hlíně; herb. BRNU), *Gymnopus* cf. *erythropus* (pruh trávníku mezi polem a silnicí; herb. BRNU), *Hygrocybe coccinea* (v trávě mezi chatkami při odbočce do Antoniina údolí), *Macrocyttidia cucumis* f. *latifolia* (pruh trávníku mezi polem a silnicí), *Mycena olivaceomarginata* (pruh trávníku

mezi polem a silnicí), *Pholiota squarrosa* (na bázi chřadnoucího stromu *Sorbus aucuparia*), *Pholiotina dasypus* (pruh trávníku mezi polem a silnicí, na tlející trávě a listí u cesty; herb. BRNU), *Tubaria furfuracea*.

Údolí pod odbočkou do Antoniina údolí

Podél bočního přítoku Bělé pod odbočkou do Antoniina údolí od silnice Uhřínov – Malý Uhřínov k Bělé. Bučina, místy s přimísenými jinými dřevinami.

Antrodia serialis (ležící kmen *Picea*), *Bisporella citrina* (tlející dřevo *Fagus*), *Bjerkandera adusta* (ležící kmen *Fagus*), *Clavulina rugosa* (herb. BRNU), *Crepidotus appianatus* (ležící kmen *Fagus*; herb. SLO), *C. epibryus* (ležící větve listnáčů; herb. SLO), *C. luteolus* (ležící větve ?*Fagus*; herb. SLO), *Dentipellis fragilis* (středně zetlelý ležící odkorněný kmínek *Fagus*; herb. BRNU), *Diatrype disciformis* (větve *Fagus*), *Fomes fomentarius* (ležící kmen *Fagus*, *Betula*), *Fomitopsis pinicola* (padlé kmeny *Betula*), *Gymnopilus penetrans* (tlející dřevo), *Gymnopus confluens* (na opadu), *Helvella elastica*, *Hydnum* cf. *rufescens* (bučina s habrem), *Hygrophorus eburneus*, *H. pustulatus* (bučina se smrkem), *Hypholoma sublateritium* (pařez *Fagus*), *Lactarius* cf. *ruginosus* (ČS: EN), *L. subdulcis*, *Lasiochlaena anisea* (ležící kmen *Fagus*), *Leotia lubrica*, *Lepista nebularis*, *L. nuda*, *Marasmius alliaceus*, *Merulius tremellosus* (zetlelý pařez listnáče), *Mycena diosma* (bučina s klenem; ČS: EN), *M. galopus*, *M. pura*, *M* cf. *stipata* (tlející kmen jehličnanu ležící v potoce), *Phlebia rufa* (ležící kmínek *Fagus* asi 20 cm v prům.; herb. BRNU), *Pholiota flammans* (mechatý zetlelý kus kmene; herb. BRNU), *Piptoporus betulinus* (padlé kmeny *Betula*), *Plicaturopsis crispa* (horní část kmene padlého *Fagus*), *Pluteus cervinus* (dřevo listnáče), *P. phlebophorus* (tlející větve listnáče; ČS: EN), *Porpomyces mucidus* (středně zetlelý ležící odkorněný kmínek *Fagus*; herb. BRNU), *Rhodocollybia butyracea* f. *asema* (na opadu), *Stereum rugosum* (ležící kmen *Fagus*), *S. subtomentosum* (ležící kmen *Fagus*), *Stropharia cyanea* (na opadu), *Xerocomus pruinatus*, *Xylaria longipes* (ležící kmen listnáče).

Antoniino údolí – podél hranice CHKO

Okolí lesní cesty vedoucí po hranici CHKO od odbočky ze silnice z Uhřínova na dno údolí. Smišený les s převahou buku.

Aleurodiscus amorphus (dřevo *Abies*), *Amanita muscaria*, *A. muscaria* var. *aureola* (*Picea*, *Betula*), *Ascocoryne sarcoides* (dřevo listnáče), *Calvatia excipuliformis* (smišený les *Fagus*, *Picea*), *Cantharellus cibarius* (pod *Fagus*), *Clitocybe rivulosa*, *Cortinarius croceus*, *C. duracinus* (*Fagus*, *Picea*), *Crepidotus epibryus* (dřevo listnáče), *C. luteolus* (na větévkách *Salix caprea*; na odumřelých stoncích *Urtica dioica*; na opadaných listech *Acer* sp., *Fraxinus*; herb. SLO), *Cyphellostereum laeve* (na cestě v *Polytrichum* sp.; ČS: EN), *Cystoderma carcharias* (při

vstupu do CHKO po levé straně cesty, ve svahu), *Eutypa maura* (dřevo *Acer pseudoplatanus*), *Fomes fomentarius* (dřevo *Fagus*), *Ganoderma applanatum* (dřevo listnáče – *Acer pseudoplatanus/Fagus*), *Gloeophyllum odoratum* (dřevo *Picea*), *Helvella elastica*, *Heterobasidion annosum* s. l. (dřevo *Picea*), *Hydnum* cf. *ellipso sporum*, *H. rufescens* (pod *Fagus*, *Picea*), *Hygrophoropsis aurantiaca*, *Hygrophorus eburneus* (v opadu pod *Fagus*), *H. penarius* (pod *Fagus* na okraji cesty), *H. pustulatus* (*Picea*), *Hypholoma capnoides* (padlý kmenu *Picea*), *Chalciporus piperatus*, *Inocybe petiginosa*, *Lactarius tabidus* (pod *Picea*), *Lepista nebularis*, *Lycoperdon perlatum*, *Marasmiellus perforans* (jehličí *Picea*), *Meruliopsis corium* (dřevo listnáče), *Mycena capillaris* (listí *Fagus*), *M. cinerella*, *M. epipterygia* (v opadu pod *Fagus*), *M. galericulata* (pařez *Fagus*), *M. metata*, *M. pura*, *Phanerochaete tuberculata* (dřevo *Fagus*), *Phloeospora aceris* (dřevo *Acer pseudoplatanus*), *Phylloporus pelletieri*, *Pleurotus dryinus* (dřevo *Picea*), *Psathyrella* cf. *friesii* (dřevo *Fagus*), *P. piluliformis* (dřevo *Fagus*), *Rhodocollybia butyracea* f. *asema*, *R. butyracea* f. *butyracea*, *Rickenella fibula*, *Russula nigricans* (smíšený les *Fagus*, *Picea*), *Sebacina epigaea* (na zemi), *Stereum hirsutum* (dřevo listnáče), *S. rugosum* (dřevo listnáče, asi *Corylus*), *Trametes gibbosa* (pařez listnáče), *Tremella simplex* (na *Aleurodiscus amorphus*), *Tricholoma ustale*, *Xerocomus pruina tus*, *Xylaria hypoxylon* (dřevo *Acer pseudoplatanus*).

Antoniino údolí

Údolí říčky Bělé mezi vyústěním lesní cesty od Malého Uhřínova a soutokem Bělé a jejího levostranného přítoku pod zříceninou Hlodný (nadmořská výška ca 420–650 m). Smíšené lesy, smrčiny a fragmenty bučin.

Alnicola scolecina (hromadně pod *Alnus glutinosa*), *Amanita citrina* (bučina s *Picea*), *Armillaria cepistipes*, *Bjerkandera adusta* (dřevo různých listnáčů), *Calocybe carnea* (dno údolí, v trávě), *Cantharellus friesii* (v mechu pod *Fagus*; ČS: VU), *Clavulina coralloides* (při Bělé - smíšený les), *Clitocybe gibba*, *C. odora* (z opadu pod *Acer* sp. a *Fagus*), *Clitopilus hobsonii* (při skládce dřeva – na kůře ležícího kmene *Fagus*; herb. SLO), *Coprinus lagopus* (při skládce dřeva – opad *Fagus*), *C. xanthothrix* (při skládce dřeva – opad *Fagus*), *Cortinarius alnetorum* (ČS: EN), *Crepidotus epibryus* (ležící větev ?*Fraxinus*, při skládce dřeva - ležící větve *Picea*; herb. SLO), *Crepidotus mollis* (bučina, na pařezu *Fagus*), *Cystolepiota seminuda* (mech pod *Fagus*), *Datronia mollis* (dřevo listnáče – *Alnus glutinosa*?), *Diatrypella verruciformis* s.l. (dřevo listnáče), *Elaphomyces granulatus* (bučina), *Entoloma conferendum*, *E. juncinum* (na břehu Bělé – opad smíšeného lesa; ČS: EN; herb. SAV), *E. rhodopolium* f. *nidosum*, *Exidia ?plana* (pařez *Picea*), *E. thuretiana* (ležící větve buku, ČS: CR; herb. MK), *Galerina marginata* (dřevo *Picea*), *Gymnopus confluens*, *Hebeloma mesophaeum* (pod *Picea* v trávě), *Heterobasidion annosum* s.l. (při skládce dřeva – *Picea*), *Hymenochaete carpatica* (vnitř-

ní strana kůry živého *Acer pseudoplatanus*; herb. MK), *Hymenochaete cruenta* (ležící kmen *Abies*, ČS: NT; herb. MK, BRNU), *Hyphoderma argillaceum* (dřevo listnáče), *Hypholoma fasciculare* (asi dřevo *Alnus glutinosa*), *Chalciporus pipera-tus* (mech pod *Fagus*), *Inocybe mixtilis*, *Laccaria amethystina* (pod listnáči), *Lactarius blennius* (bučina), *L. deterrimus* (pod *Picea* v trávě), *L. fluens* (ČS: DD), *Lepiota clypeolaria* (bučina), *Lepista flaccida*, *L. nuda* (smíšený les, hromada větví *Picea*), *Lyophyllum connatum*, *Macrolepiota rachodes*, *Macrotyphula fistulosa*, *Marasmius alliaceus*, *Marasmius bulliardii* (při skládce dřeva – na listech *Fagus*), *M. wettsteinii* (jehličí *Picea*), *Mycena diosma* (při okraji silnice pod *Fagus*, ČS: EN), *M. galopus* (pod *Picea*), *M. sanguinolenta* (smíšený les, hromada větví *Picea*), *Nectria coccinea* (dřevo listnáče), *Oligoporus* cf. *alni* (dřevo listnáče), *Pan-nellus stipticus* (větev *Fagus*), *Pholiota lenta* (smíšený les, hromada větví *Picea*), *Plicaturopsis crispa* (dřevo *Fagus*), *Pluteus cervinus* (dřevo listnáče), *P. phlebo-phorus* (dno údolí – shnilý padlý kmen listnáče; ČS: EN), *Polyporus brumalis* (větve listnáče), *Psathyrella piluliformis* (při skládce dřeva – dřevo listnáče), *Pseu-dohydnum gelatinosum* (dřevo *Abies*, ležící zetlelý kmen *Picea*), *Pycnoporus cinnabarinus* (větvíčka *Fagus*), *Rickenella fibula* (v mechu pod smrky), *Russula atrorubens* (pod *Salix* sp., *Alnus glutinosa*; herb. SAV), *R. chloroides* (bučina s *Carpinus*), *R. integra* (pod *Picea*; herb. SAV), *R. ochroleuca* (bučina s *Picea*), *R. turci* (smíšený les – pod *Picea*, *Abies*, *Fagus*), *Scleroderma verrucosum* (bučina s *Carpinus*), *Skeletocutis carneogrisea* (ležící kmen *Abies*; herb. MK, BRNU), *Steu-reum subtomentosum* (na padlé větvi listnáče), *Stropharia aeruginosa*, *Stropharia squamosa* var. *thrausta* (na okraji lesa v opadu pod *Corylus*, *Picea*), *Trametes gibbosa* (dřevo různých listnáčů), *Xerocomus badius* (bučina), *Xerocomus chrysen-teron* (před skladem dřeva – pod buky).

Zřícenina hradu Klečkov

Lesní porosty v okolí zříceniny Klečkova a na přilehlých svazích nad meandrem Bělé. Listnaté lesy, převážně bučiny, místy jasan a další dřeviny.

Ceriporia purpurea (listnatý les, ležící větev *Fraxinus*), *Cerocorticium con-fluens* (dřevo listnáče), *Coprinus* cf. *silvaticus* (listnatý les, na zemi v opadu; ČS: DD), *Diatrype disciformis* (dřevo *Fagus*), *Exidia glandulosa* (dřevo různých listnáčů), *Gnomonia cerastis* (dřevo *Acer pseudoplatanus*), *Hypoxylon fragiforme* (dřevo *Fagus*), *Inocybe geophylla* (u silnice pod Klečkovem – pod *Picea* a *Fagus*), *Leotia lubrica* (skála porostlá mechem), *Lepista nebularis* (v opadu, při cestě), *Lycoperdon echinatum* (pod bukem; herb. BRNU), *Macrotyphula fistulosa* (opadane listí *Fagus*; herb. SLO), *Marasmius epiphyllus* (na bukových listech), *Nectria cinnabarina* (dřevo různých listnáčů), *Oligoporus alni* (větev buku), *Orbilia xanthostigma* (dřevo *Picea*), *Peniophora limitata* (dřevo *Fraxinus*), *Pleurotus dryinus* (listnatý les, živý *Fraxinus*), *Schizopora paradoxa* (dřevo různých listnáčů a *Abies*

alba), *Skeletocutis nivea* (dřevo *Fraxinus*), *Stereum rugosum* (pařez listnáče), *Tremella foliacea* (dřevo listnáče), *Tricholoma ustale* (bučina), *Xylaria longipes* (dřevo *Acer pseudoplatanus*).

Údolí pod zříceninou Hlodný

Stoupání po žluté značce od Bělé údolím bezejmenného levostranného přítoku Bělé jižně od zříceniny Hlodný a přilehlá boční údolíčka jeho přítoků. Fragmenty bučin, kulturních smrčín, místy olšiny.

Alnicola scolecina (pod *Alnus*, *Picea*), *Amanita submembranacea* (ČS: DD), *Antrodia heteromorpha* (pařez *Larix*), *A. serialis* (řezná plocha kmene *Picea*), *Ascocoryne sarcoides* (kmen *Fagus*), *Bisporella citrina* (dřevo *Fagus*), *Calocera cornea* (kmen *Fagus*), *C. viscosa* (dřevo *Picea*), *Calocybe carnea* (louka), *Chalciporus piperatus* (opad), *Clitocybe odora*, *Clitopilus hobsonii* (dřevo *Picea*?), *Collybia cirrhata* (v opadu pod buky), *Coprinus atramentarius*, *C. cf. impatiens*, *C. micaceus* (pařez listnáče), *Cortinarius croceoconus*, *Crepidotus variabilis* (větve *Fagus*), *Crucibulum laeve* (dřevěná drť), *Cystoderma amianthinum*, *C. carcharias* (opad), *Cystolepiota sistrata*, *Dacrymyces stillatus* (padlý kmen *Fagus*, *Picea*), *Diatrype disciformis* (větve *Fagus*), *Entoloma juncinum* (ČS: EN), *Exidia thuretiana* (dřevo listnáče; ČS: CR), *Fomes fomentarius* (dřevo *Fagus*), *Fomitopsis pinicola* (dřevo *Alnus glutinosa*, *Fagus*, *Picea*), *Ganoderma lipsiense* (dřevo *Fagus*), *Gymnopilus penetrans* (kmen *Fagus*, dřevo *Picea*), *Gymnopus confluens* (v opadu pod *Fagus*), *G. peronatus* (opad jehličí a listí), *Hygrocybe virginea* (louka), *Hygrophorus eburneus*, *H. pustulatus*, *Hymenochaete carpatica* (kůra *Acer pseudoplatanus*), *Hypholoma capnoides* (dřevo listnáče), *H. marginatum*, *Hypoxylon fragiforme* (dřevo *Fagus*), *Inocybe flocculosa*, *I. geophylla* var. *lilacina*, *I. mixtilis*, *I. petiginosa* (dolní část údolí – pod *Fagus*), *Inonotus radiatus* (stojící odumřelý kmen a větve *Alnus glutinosa*), *Laccaria laccata*, *Lactarius azonites*, *L. deterimus*, *L. subdulcis* (bučina), *Leotia lubrica*, *Lepista flaccida* (v opadu pod *Fagus*), *Lophodermium piceae* (jehličí *Picea*), *Lycoperdon perlatum* (v trávě), *Lyophyllum boudieri*, *Macrolepiota rachodes* (opad), *Macrotypula fistulosa* (opad), *Marasmiellus perforans* (na jehličí *Picea*), *Marasmius alliaceus* (v opadu pod *Fagus*), *M. scorodoni*, *Merismodes anomalus* (větve *Fagus*), *Merulius tremellosus* (dřevo *Picea* a listnáče), *Mycena arcangeliana*, *M. capillaris* (na bukových listech), *M. diosma* (v opadu pod *Fagus*; ČS: EN), *M. galericulata* (dřevo listnáče), *M. galopus*, *M. leptcephala*, *M. pterigena* (na hniječích zbytcích kapradí), *Neobulgaria pura* (padlý kmen *Fagus*; ČS: NT), *Oligoporus caesius* (dřevo *Picea*), *Panellus mitis* (větve listnáče), *P. serotinus* (kmen *Alnus* sp.), *P. stipticus* (odumřelý kmínek *Alnus incana*), *Paxillus involutus* (smrčina s olší), *Phanerochaete laevis* (dřevo *Fagus*), *Pholiota squarrosa* (pařez *Fagus*, *Acer pseudoplatanus*), *Plicaturopsis*

crispa (větev listnáče), *Pluteus phlebophorus* (shnilý padlý kmen listnáče; ČS: EN; herb. SLO), *Polyporus varius* (dřevo *Fagus*), *Propolis versicolor* (dřevo *Fagus*), *Psathyrella prona* (v trávě), *Pseudohydnum gelatinosum* (na stráni nad potokem – dřevo ?jehličnanu), *Psilocybe bohemica* (na opadu), *Rhodocybe nitellina*, *Rickenella fibula* (na mechatém kameni), *Ripartites tricholoma*, *Russula atrorubens*, *Schizophyllum commune* (kmen *Fagus*), *Stereum sanguinolentum* (větve *Picea*, *Pinus*), *S. subtomentosum* (dřevo *Alnus glutinosa*), *Stropharia aeruginosa* (opad), *Tremella encephala* (na *Stereum sanguinolentum* na dřevě *Pinus* a padlém kmenu *Picea*), *Trichaptum abietinum* (dřevo *Picea*), *Tricholomopsis rutilans*, *Tubaria furfuracea* (louka), *Typhula erythropus* (na stopkách listů *Fraxinus* a *Fagus*), *Xerula radicata* (v opadu), *Xylaria carpophila* (na číškách *Fagus*), *X. hypoxylon* (pařez *Fagus*), *X. longipes* (dřevo listnáče), *X. polymorpha* (větev *Fagus*).

18. a 19. 10. 2008

Tisovec u Uhřínova

Sečené (a snad i přepásané?) louky v okolí osady Tisovec (zaznamenané druhy vyšších rostlin: *Alchemilla* sp., *Campanula rotundifolia*, *Carlina acaulis*, *Fragaria vesca*, *Leontodon hispidus*, *Lotus corniculatus*, *Pimpinella saxifraga*, *Plantago lanceolata*, *Ranunculus acris*, *Trifolium pratense*, *Trisetum flavescens*, *Vicia cracca*, *V. sepium*):

Agaricus semotus (herb. BRNU), *Bovista aestivalis*, *B. nigrescens*, *Clavaria acuta* (ČS: DD; herb. SAV), *C. vermicularis* (herb. BRNU, SAV), *Clavulinopsis helvola*, *C. laeticolor* (ČS: DD; herb. BRNU, SAV), *Clitocybe clavipes*, *C. rivulosa*, *Cystoderma amianthinum*, *Dermoloma pseudocuneifolium* (ČS: CR; herb. MK, BRNU), *Entoloma conferendum* (herb. BRNU), *E. cf. incarnatofuscescens* (herb. BRNU), *E. lividocyanulum* (herb. MK), *E. cf. porphyrophaeum* (ČS: NT; herb. MK, BRNU), *E. prunuloides* (herb. BRNU), *E. sericellum* (herb. MK, BRNU), *E. sericeum* (herb. BRNU), *Gomphidius maculatus* (okraj lesa, pod *Larix*; herb. BRNU), *Hygrocybe ceracea* (ČS: DD; herb. BRNU), *H. coccinea* (ČS: EN; herb. BRNU), *H. conica*, *H. glutinipes* (ČS: DD), *H. mucronella* (ČS: CR; herb. BRNU), *H. nitrata* (ČS: CR; herb. BRNU), *H. cf. persistens* (herb. BRNU), *H. pratensis* (ČS: NT), *H. psittacina*, *H. virginea*, *H. virginea var. fuscescens* (ČS: DD; herb. MK), *Hygrophorus pustulatus* (okraj lesa pod *Picea*), *Lepista panaeolus* (herb. BRNU), *Lycoperdon perlatum*, *Marasmius oreades*, *Mycena flavoalba*, *M. galopus*, *M. leptocephala*, *M. pura*, *Panaeolus sphinctrinus*, *Rhodocollybia butyracea* f. *asema* (okraj lesa, pod *Larix*, *Picea*), *Russula hundellii* (na okraji lesa pod *Betula*; HERB. SAV), *Stropharia aeruginosa*, *Suillus grevillei* (okraj lesa pod *Larix*), *Tricholoma psammopus* (okraj lesa, pod *Larix*; ČS: VU; herb. BRNU).

Shrnutí

Navzdory poměrně suchému počasí, které „Setkání“ předcházelo, bylo nalezeno a určeno asi 310 druhů makromycetů, ze zajímavých, ohrožených a méně známých druhů lze uvést např. *Aleurodiscus amorphus*, *Cantharellus friesii*, *Ceriporia purpurea*, *Clavaria acuta*, *C. fumosa*, *Coprinus* cf. *silvaticus*, *Cortinarius alnetorum*, *C. bibulus*, *Cyathus stercoreus*, *Cyphellostereum laeve*, *Cystolepiota sistrata*, *Dentipellis fragilis*, *Dermoloma pseudocuneifolium*, *Entoloma pleopodium*, *E.* cf. *porphyrophaeum*, *E. prunuloides*, *Exidia thuretiana*, *Gamundia* cf. *striatula*, *Hygrocybe coccinea*, *H. glutinipes*, *H. insipida*, *H. mucronella*, *H. nitrata*, *H. virginea* var. *fuscescens*, *Hymenochaete cruenta*, *Irpex lacteus*, *Lactarius lilacinus*, *L. trivialis*, *Lycoperdon echinatum*, *Lyophyllum boudieri*, *Mycena clavicularis*, *M. diosma*, *Phylloporus pelletieri*, *Psathyrella cotonea*, *Rhodocybe nitellina*, *Trametesopsis cervina*, *Tremella simplex*, *Tricholoma* cf. *frondosae*, *T. psammopus*, *Xerocomus ripariellus* aj.

Mykologicky dosti cenné jsou některé partie lesních porostů v Antoniíně údolí; nejvíce zajímavých druhů bylo ale nalezeno na nehnojených sečených lukách v okolí osady Tisovec. Kromě 10 taxonů voskovek šlo o několik druhů závojenek (některé se nepodařilo určit) a kyjankovitých hub, jejichž přítomnost dokládá vysokou ochrannářskou hodnotu těchto biotopů a (společně s nálezy z Týdne mykologických exkurzí v Orlických horách na chatě Bedřichovka - Holec et al. 2008) naznačuje, že právě nelesní biotopy patří z hlediska biodiverzity makromycetů v rámci CHKO Orlické hory k těm nejcennějším.

Poděkování

Správě CHKO Orlické hory patří díky za možnost exkurzí a sběru materiálu na území CHKO, kolegům S. Adamčíkovi, J. Burelovi, Z. Egertové, K. Hanzlíkové, G. Kollerovi, M. Konopové, M. Křížovi, S. Ripkové, M. Vaňousovi a dalším jsme zavázáni za poskytnutí údajů o nálezech a za připomínky k rukopisu.

Literatura

- Holec J. et Beran M. [eds.] (2006): Červený seznam hub (makromycetů) České republiky. – Příroda, Praha, 24: 1–282.
- Holec J., Dvořák D. et Antonín V. (2008): Zajímavé a vzácné luční houby nalezené během Týdne mykologických exkurzí v Orlických horách (2007) na lokalitách Přední Ochoz a PR Hořečky. – Mykol. Listy no. 103: 16–23.
- Würtherlová T. (2009): Setkání mladých mykologů. – Mykol. Listy no. 106: 41–42.

Adresa editorů:

Daniel Dvořák, Ústav botaniky a zoologie, Přírodovědecká fakulta MU, Kotlářská 2, 611 37 Brno, dvorak@sci.muni.cz

David Novotný, Výzkumný ústav rostlinné výroby, Odbor rostlinolékařství, Oddělení mykologie, Drnovská 507, 161 06 Praha 6 - Ruzyně, novotny@vurv.cz

OSOBNÍ

DVĚ VÝROČÍ A. C. J. CORDY (1809 – 1849)

David Novotný

Je připomenut A. C. J. Corda, jeden z nejvýznamnějších mykologů působících na území ČR, a to v souvislosti s jeho dvěma významnými životními výročími (narození a úmrtí).

V roce 2009 jsme si připomněli dvě výročí Augusta Carla Josepha Cordy. V září uplynulo 160 let od úmrtí a 22. října 200 let od narození tohoto významného mykologa, paleontologa, botanika, zoologa a skvělého kreslíře i ilustrátora (Němec 1960).

A. C. J. Corda pocházel z italsko-německé rodiny z Liberce, kde se také 22.10. 1809 narodil. Jeho otec byl velkoobchodníkem s plátnem, ale v roce 1810 otec i matka zemřeli a on byl do svých 20 let vychováván postupně třemi poručníky. Již od mládí měl zájem o přírodní vědy, avšak poručníci neviděli v jeho zálibě perspektivu z hlediska zabezpečení živobytí, a proto nastoupil do učení v Battkově pražské drogerii a obchodu s léčivý. Seznámil se a později spolupracoval s F. M. Opizem, V. J. Krombholzem a B. Bolzanem. Od mládí prováděl četná pozorování pomocí mikroskopu. Od roku 1829 studoval na lékařské fakultě v Praze a v letech 1829–1832 absolvoval chirurgický kurz. Později byl podporován Kašparem hrabětem Šternberkem, do jehož některých publikací vyhotovil kresby (Němec 1960, Sklenář 2001, Šebek 1984).

A. C. J. Corda se jako vynikající kreslíř a ilustrátor podílel na vyobrazeních různých organismů včetně hub nejen ve vlastních pracích, ale i v publikacích K. Šternberka, K. B. Presla, V. J. Krombholze, J. Pfunda, J. Sturma a Aug. Reusse.

V roce 1835 se stal kustodem zoologické sbírky tehdejšího Vlasteneckého, dnes Národního muzea, později i kustodem zoopaleontologické sbírky a od roku 1846 byl kustodem botanické a fytopaleontologické sbírky tohoto muzea (Sklenář 2001).

V letech 1839–1841 se snažil získat profesuru ve Vídni a Olomouci; místo kustoda vídeňského dvorního kabinetu přírodnin nezískal kvůli nedostatečnému vzdělání.

O jeho širokém odborném zájmu svědčí i publikace „Prodromus k monografii českých trilobitů“, v níž se zabýval trilobity starších prvohor, a kterou vydal 5 let před Barrandem (Sklenář 2001).

Conda byl člověkem, který se aktivně účastnil společenského života. Mimo jiné byl členem Jednoty pro povzbuzení průmyslu v Čechách a byl prvním náhradníkem poslance za Frýdlantsko v roce 1848 (Šebek 1984).

Byl členem různých vědeckých společností. V rámci práce v Královské české společnosti nauk zhotovil chemický posudek Rukopisu zelenohorského v němž usoudil, že inkoust písma odpovídá předpokládanému stáří rukopisu (Sklenář 2001).

V roce 1847 mu nabídl kníže František Colloredo-Mannsfeld, aby se zúčastnil expedice do Texasu, a tak tam na podzim roku 1848 odjel jako expert s J. Sturmrem (hospodářský správce hraběte F. Colloredo-Mansfelda) zkoumat tamní předpoklady pro hospodaření (česká šlechta se obávala ekonomických důsledků zrušení roboty a proto hledala jiné zdroje finančních příjmů). Zpět do Evropy se měl vrátit v srpnu 1849, ale loď Victoria, na které se plavil z Ameriky do Evropy, ztroskotala v září 1849 v Karibském moři a přitom zahynul i Conda (Šebek 1984).

Nejvýznamnější mykologické publikace A. C. J. Cordy

Jednoznačně nejvýznamnějšími mykologickými publikacemi Cordy jsou „Pracht-Flora europaischer Schimmenbildungen“ (1839) a „Icones Fungorum omnium hucusque cognitorum“ (1837-1854).

„Pracht-Flora europaischer Schimmenbildungen“ vyšla v roce 1839 a zahrnuje vedle popisů mikroskopických hub 25 barevných obrazových tabulí zachycujících 25 druhů mikroskopických hub, které byly tak dokonale namalovány, že se zdálo, že vyobrazení se nezakládají na realitě. Dodnes patří k tomu nejlepšímu, co kdy bylo v oblasti ilustrace hub vytvořeno. O věrohodnosti Cordových ilustrací pochybovali i někteří tehdejší mykologové (např. Fries); tyto pochybnosti vyvrátil až G. L. Rabenhorst, který po dobu asi 14 dnů pracoval s Cordou a přesvědčil se o kvalitě jeho práce. Tato Cordova práce vyšla také ve francouzštině, a to v roce 1842 („Flore illustrée de Mucedinées d'Europe“) (Stafleu and Cowan 1976, Šebek 1984).

„Icones fungorum omnium hucusque cognitorum“ je nejdůležitější mykologickou prací Cordy. Jedná se o šestisvazkové dílo, které vycházelo postupně (1837, 1838, 1839, 1840, 1842, 1854) a poslední díl vyšel až po Cordově smrti. V této práci je popsáno mnoho nových druhů hub, které jsou vyobrazeny na 64 černobí-

lých tabulích. Například zde byl popsán druh *Graphium penicillioides*, čímž byl zároveň ustanoven rod *Graphium*. Jaký význam měla a dosud má tato publikace pro mykologickou taxonomii dokládá skutečnost, že byla vydána ve dvou faksimilích (tzv. Friedlander faksimile, vydaná v roce 1876 a tzv. Cramer faksimile, vydaná v roce 1963 jako 23. ročník *Historiae naturalis classica*) (Stafleu and Cowan 1976).

Méně významnou Cordovou prací je „Anleitung zum Studium der Mykologie, nebst kritischer Beschreibung und Aufzählung aller bekannten Gattungen und einer kurzen Geschichte der Systematik“, která vyšla v roce 1842, a která poskytuje základní vhled do mykologie (Šebek 1984).

Několik vět na závěr

A. C. J. Corda je dnes považován za zakladatele nebo první průkopníky vědecké anatomie rostlin, fytopatologie a paleofytogeografie. Patří mezi nejvýznamnější osobnosti mykologie 19. století a z jeho poznatků čerpáme při studiu hub dodnes. Ohromující je jeho široký záběr nejen v mykologii, ale i dalších odvětvích systematické biologie. Je po něm pojmenováno pět rodů hub (*Cordaea*, *Cordana*, *Cordalia*, *Cordella* a *Cordituber*) (Kotlaba et Pouzar 2008, Stafleu et Cowan 1976) a *Cordaites* (vymřelé semenné rostliny období permu) (Šebek 1984). Ještě mnoho generací mykologů (a nejen jich) bude obdivovat jeho barevné kresby hub.

Zcela na závěr vyjádření, zda považovat Cordu za Čecha či nikoliv. Nelze ho považovat za Čecha, ale spíše za Němce, i když z genetického hlediska se kvůli národnosti rodičů nejedná o zcela pravého Němce, protože Cordova matka byla Italka (Šebek 1984). Corda patří mezi tzv. Bohemiány, to jest osoby, které nejsou národností Češi, ale které na území dnešní České republiky dlouhodobě působily a žily. Nutno si uvědomit, že se lidé zejména do roku 1848 mnohem více identifikovali se zemí, kde žili, než s národností podle jazyka, jak je tomu dnes.

Literatura

- Kotlaba F. et Pouzar Z. (2008): Význační mykologové v Čechách a na Moravě v 19. století a v první polovině 20. století. – *Mykol. Sborn.* 85: 92–97.
- Němec B. (1960): August C. J. Corda (1809–1949) (K jeho 150. narozeninám). – *Česká Mykol.* 14(1): 3–6.
- Sklenář K. (2001): *Obraz vlasti Příběh Národního muzea.* – 424 p. Praha.
- Šebek S. (1984): August C. J. Corda a počátky mykologie v Čechách. – *Česká Mykol.* 38(3): 129–136.
- Stafleu F. A. et Cowan R. S. (1976): *Taxonomic literature I.* – Utrecht.

David Novotný : Two anniversaries of A. C. J. Corda (1809–1849)

A. C. J. Corda, one of the most important mycologist living in territory of the Czech Republic, is commemorate in connection with anniversaries of his birth and death.

Adresa autora: Výzkumný ústav rostlinné výroby, odbor rostlinolékařství, oddělení mykologie, Drnovská 507, 161 06 Praha 6 – Ruzyně; novotny@vurv.cz

* * *

VÝROČÍ 2010

V roce 2010 budou slavit výročí mnozí naši členové. Všem upřímně blahopřejeme k životnímu jubileu a přežeme pevné zdraví a mnoho pěkných mykologických zážitků do dalších let.

85 let – Jiří Müller, Jiřina Svrčková, Mirko Svrček

80 let – Pavel Bartoš, Jiří Valter

75 let – Karel Čížek, Hans Peter Molitoris

70 let – Jiří Roth

65 let – Helena Deckerová, Jiří Hák, Pavel Lizoň, Milan Marek, Edvard Skála, Josef Slaviček

60 let – Rostislav Fellner, Jiří Kovač

55 let – Alena Nováková, Evženie Prokinová, Vladimír Antonín.

ZPRÁVY O AKCÍCH

10. SETKÁNÍ MLADÝCH MYKOLOGŮ

Rok se s rokem sešel a nastal opět ten krásný čas setkání mladých mykologů, tentokrát již desátého, které se uskutečnilo ve dnech 15.–18.10.2009. Jako místo konání byla organizátory vybrána obec Albrechtický, obklopena z jedné strany CHKO Poodří a z druhé letištěm v Mošnově. Poděkování určitě patří organizátorům Danovi Dvořákovi (PřF MU), Barboře Mieslerové a Michaelae Sedlářové (PřF UP), kterým se podařilo vybrat skvělé zázemí na ubytovně Kotvice, která poskytla dostatečné prostory pro aktivity jak mykologické, tak i společenské.

Kromě organizátorů se samotné akce zúčastnilo 24 dalších účastníků z České republiky, Slovenska a tradičně i Rakouska. Byli to Slavomír Adamčík (Botanický

ústav AV SR), Katarína Adamčíková (Ústav ekologie lesa SAV), Jan Běťák (PřF MU), Jan Borovička (Geologický ústav AV ČR), Lenka Edrová a Markéta Chlebicová (obě Národní muzeum v Praze), Miroslav Kolářik (MBÚ AV ČR), Hana Jand'ourková, Zuzana Kolářová, Celie Korittová, Martin Kostovčík a Ondřej Koukol (všichni PřF UK), Tomáš Májek a Michal Tomšovský (oba LDF MZLU), David Novotný (VÚRV), Soňa Ripková (PřF UK Bratislava), Zuzana Sýkorová (BÚ AV ČR), Slavomír Valda (CHKO Kokořínsko), Lucie Zibarová (PřF JČU) a amatérští mykologové Jiří Burel, Gerhard Koller, Miroslava Konopová a Martin Kříž.

Již na pátek 16.10.2009 byla naplánována exkurze do blízkého okolí Albrechtic. Ačkoliv nám počasí příliš nepřálo, návštěv bylo nemálo, i když se jednalo převážně o dřevní a jiné saprotrofní houby vyskytující se v okolí rybníků Kotvice a Kačák. V pátek večer byla též přednáška pana Ivana Bartoše (vedoucí správy CHKO) o CHKO Poodří a mykoložky paní Heleny Deckerové z Ostravy týkající se hlavně mykoflóry, částečně i fauny a flóry Poodří. Navíc byla podávána účastníkům připravená jídla z nalezených jedlých hub. Po skončení přednášek se až do pozdních nočních hodin probírala vážná i nevážná témata, ať už týkající se současných trendů v taxonomii hub nebo o budoucnosti mykologie jako takové v České republice.

V sobotu se počasí nijak neumoudřilo a pokračoval jeden z nejstudenějších říjnových víkendů poslední doby. Ale ani drobný, leč vytrvalý déšť nám nezabránil vydat se směr Polanka nad Odrou do rezervace Polanský les. Tamější lokalita opět skýtala potěšení spíše pro mykology zabývajícími se saprotrofními druhy, ačkoliv ty mykORIZNĚJI zaměřené potěšil například nález holubinky lepkavé (*Russula viscida*). Kolem poledne ovšem zima dosáhla kritických hodnot a část účastníků exkurze se přesunula směr Bartošovický luh, respektive jeho část se sadem původních krajových odrůd jableň. Večer, podobně jako ten předchozí, probíhal v duchu určování nálezů a diskusí o nejrůznějších tématech.

Podobně jako pro některé další účastníky bylo pro mne toto setkání mladých mykologů mé první a dojmy z celého setkání byly nadmíru pozitivní. I přes nepřízeň počasí panovala přátelská atmosféra a pohoda, která zejména u nás, nezkušených, již sama podněcovala zájem o mykologii. Je třeba také vyzdvihnout skvělou práci organizátorů, kteří zajistili vše potřebné k určování nálezů i zázemí pro společenské vyžití. Tak tedy nezbývá než popřát této akci nejméně dalších 10 ročníků.

Tomáš Májek

* * *

**CYKLUS PŘEDNÁŠEK BRNĚNSKÉ POBOČKY
ČESKÉ VĚDECKÉ SPOLEČNOSTI PRO MYKOLOGII**

Výbor brněnské pobočky České vědecké společnosti pro mykologii a
botanické oddělení Moravského zemského muzea

zvou všechny zájemce

na přednáškový cyklus v roce 2010

12. ledna 2010 ing. Helena D e c k e r o v á (Ostrava):
Za slezskými houbami v sezóně 2009
26. ledna 2010 dr. Aleš V í t (Praha):
Houby Austrálie
16. února 2010 ing. Jiří L e d e r e r (MÚ Frýdek-Místek):
Péče o dřeviny – hniloby dřeva
2. března 2010 Ing. Ivan J a b l o n s k ý , CSc. (Praha):
Pěstované léčivé houby
16. března 2010 RNDr. Vladimír A n t o n í n , CSc. (Moravské zemské muzeum,
Brno):
Cesty za houbami v roce 2009
30. března 2010 Mgr. Daniel D v o ř á k (Ústav botaniky a zoologie PřF MU,
Brno):
Zajímavé nálezy makromycetů z posledních let

Přednášky jsou doplněné promítáním barevných obrázků a konají se vždy
v úterý v 17.00 hod. v přednáškovém sále v 1. patře Dietrichsteinského paláce
Moravského zemského muzea, Zelný trh 8, Brno.

**Pozor, změna: poslední přednáška se koná v historickém sále MZM, vstup
z nádvoří muzea!**

Za brněnskou pobočku ČVSM a botanické oddělení MZM

Vladimír A n t o n í n a Alois V á g n e r

ZPRÁVY Z VÝBORU ČVSM

Dne 6.11.2009 se v Praze na katedře botaniky Přírodovědecké fakulty UK konala schůze výboru ČVSM; přítomni byli všichni členové výboru: dr. V. Antonín (předseda, redaktor Mykologických listů), dr. J. Klán (místopředseda), dr. A. Kubátová (tajemnice), dr. J. Holec (výkonný redaktor Czech Mycology), K. Prášil (hospodář), dr. D. Novotný (webové stránky, sledování plateb) a doc. M. Tomšovský.

Přehled plánovaných akcí na rok 2010

(Bližší podrobnosti budou uveřejněny v dalších číslech Mykologických listů a na webových stránkách společnosti.)

- Cyklus mykologických přednášek v Brně (leden–březen)
- Korespondenční volby nového výboru ČVSM (březen)
- Mimořádná valná hromada ČVSM (duben)
- Jarní přednáškový cyklus v Praze (duben–květen)
- Exkurze sekce pro studium mikroskopických hub: 29.5.2010
- Workshop Micromycology 2010 v Českých Budějovicích (září)
- 11. setkání mladých mykologů: předběžně 14.–17. 10. 2010
- Vydání Czech Mycology, čísla 62(1) a 62(2)
- Vydání Mykologických listů, čísla 111–114

Finanční záležitosti

- V říjnu 2009 podala Společnost opět žádost o dotaci na Radu vědeckých společností na vydávání časopisů Czech Mycology (115 tis. Kč) a Mykologických listů (25 tis. Kč). S využitím dotací od RVS, plateb za časopisy a členské příspěvky se daří udržovat vyrovnanou finanční situaci.
- Výbor schválil vyplacení odměn v rámci dohod o provedení práce za provádění anglických korektur (J. W. Jongepier), rozesílání Czech Mycology (L. Šafránek, M. Kociánová), rozesílání Mykologických listů (A. Vágner), práce na databázi knih (H. Matoušová), vedení členské databáze (L. Edrová), odměny pro přednášející v Brně i v Praze.

Zhodnocení Česko-slovenské vědecké mykologické konference v Brně 27.–29.8.2009

- Konference se zúčastnilo 80 mykologů. Velmi dobře byla hodnocena práce organizačního týmu konference na MZLU v čele s M. Tomšovským, kladně bylo hodnoceno i příjemné zázemí budovy Q a přátelská atmosféra mezi účastníky.
- Na konferenci bylo představeno nové logo ČVSM.

- Sborník abstraktů z konference je vydán a byl rozeslán všem členům.
- Organizační nedostatky, které je třeba lépe vyřešit při příští konferenci: 1) oddělení plateb za konferenční poplatky, ubytování a stravování; 2) přihlášky ve Wordu byly obtížněji zpracovatelné, než kdyby byly v Excelu; 3) chyběl soupis „účastníků pro účastníky“ přímo na konferenci.
- Konání další česko-slovenské konference se předpokládá za dva roky na Slovensku.

Příprava korespondenčních voleb

- Volby proběhnou korespondenčně jako v minulých letech. V termínu voleb do výboru ČVSM došlo k posunu. Členové ČVSM byli vyzváni podat do konce roku 2009 návrhy na kandidáty do výboru (výzva byla vložena do Mykologických listů č. 109). Samotné volby proběhnou v únoru 2010 a valná hromada v dubnu. Valná hromada je též příležitostí k úpravě stanov.

Ediční činnost ČVSM

Czech Mycology

- J. Holec informoval o posunu v termínu vydání čísla 61(1) v důsledku nedostatku článků. Rovněž číslo 61(2) bude opožděno z téhož důvodu. Členové Společnosti jsou opětovně vyzýváni k podávání příspěvků!
- Nedostatek článků a chybějící impakt faktor jsou bohužel součástí téhož začarovaného kruhu. V souvislosti s tím hledá výbor další možnosti, jak zvýšit prestiž časopisu. Byla projednána nabídka společnosti Versita na internetovou prezentaci časopisu a zavedení do publikačních databází. Jednání proběhlo počátkem prosince.

Různé

- Paní Maťoušová (knihovnice ČVSM) informovala o možnosti **začlenění knihovny ČVSM do Národní knihovny** (podobně jako knihovna Botanické, Zoologické a Entomologické společnosti). Pozitivem je možnost vyhledání záznamů knihovny na internetu. Výbor souhlasil se začleněním do NK s výhradou omezení přístupu pro nečleny pouze na prezenční studium.
- V prosinci 2009 byla uskutečněna **revize výpůjček** fondů naší mykologické společnosti.
- Dne 12.11.2009 se konala **schůze Rady vědeckých společností**. Předsedu naší Společnosti zastupoval dr. J. Klán.
- Výbor rozhodl vytvořit **oficiální hlavičkový papír ČVSM** s novým logem Společnosti.
- Výbor schválil **členství Barbory Mieslerové** v ČVSM (od roku 2010).

Zapsala A. Kubátová